

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

RIGORÓZNÍ PRÁCE

Historie elementárního školství ve vybraných lokalitách

(školní projekt)

History of elementary education in selected areas

(school project)

Mgr. Kateřina Obermajerová

2016

Univerzita Karlova v Praze

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Historie elementárního školství ve vybraných lokalitách

(školní projekt)

History of elementary education in selected areas

(school project)

Bc. Kateřina Obermajerová

Vedoucí práce: PhDr. Jarmila Mojžíšová, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: N PG – VZ

2015

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Historie elementárního školství ve vybraných lokalitách (školní projekt) vypracovala pod vedením vedoucí práce samostatně, za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 31. 3. 2015

.....

Děkuji touto cestou vedoucí mé práce, paní doktorce PhDr. Jarmile Mojžíšové, Ph.D., za její vstřícnost, trpělivost a cenné odborné rady při metodickém vedení práce. Dále děkuji Ing. Karlu Vančurovi CSc., který je spoluautorem výstavy Prohledej půdu, Bc. Tomáši Krákorovi, ze Státního okresní archiv Praha-západ za přípravu řady archivních materiálů. V neposlední řadě děkuji mému drahému manželovi za trpělivost a pomoc po celou dobu mého studia.

Abstrakt:

Práce se zabývá regionální historií okresu Praha západ, vznikem a historií základního školství. Dělí se na teoretickou a praktickou část. Teoretická část chronologicky seznamuje s historií jednotlivých škol od jejich vzniku (úplného zániku), až po současnost.

Historie konkrétních škol na okrese je materiálovým zdrojem k vypracování projektu pro žáky jednotlivých škol i širokou veřejnost. Cílem tohoto projektu bylo seznámení žáků s dějinami jejich školy a prohloubení vztahu žáků k ní. Projekt byl realizován ve školním roce 2014/2015. Všechny navrhované aktivity a očekávané výstupy jsou v souladu s rámcovým vzdělávacím programem.

Klíčová slova: historie, škola, projekt, žáci, základní vzdělávání, projekt, výstava

Abstract:

This diploma thesis is focused on the origin and history of elementary education system in the area Prague- west. The work is divided into two main parts, theoretical and practic. The theoretical part chronologically introduces the history of the schools since their inception (complete dissolution), to the present The history of a particular schools in this area is the material source used to formulate the project for for students of different schools as the general public. The main aim of this project is to familiarize pupils with the history of their school and to strengthen the students‘ relationship to the school.

The project will be realized in the school year 2014/2015. All proposed activities and expected outcomes are formulated according to the Framework Educational Programme.

Keywords: history , school, project , pupils, elementary education, project, exhibition

Obsah

Úvod.....	8
1 Ostrovský klášter a jeho úloha v našem kraji	11
1.1 Počátky školství v našem kraji.....	14
2 Dějiny obce Davle	16
2.1 Nejstarší dějiny ZŠ Davle	16
2.2 Dějiny ZŠ Davle	17
2.3 Vzpomínky pana Jansena na davelskou školu	21
3 Dějiny obce Štěchovice	22
3.1 Nejstarší dějiny obce Štěchovice	22
3.2 První škola ve Štěchovicích.....	24
3.3 Škola v prvních letech 20. století.....	25
3.4 Konec války, konec mocnářství a nový stát	27
3.5 Škola v době okupace	34
3.5.1 Vzpomínky paní Brabcové na první roky nové štěchovické školy	38
3.6 Škola před rokem 1989	40
3.6.1 Škola ve Štěchovicích v novém miléniu.....	45
4 Historie obce Hvozdnice.....	47
5 První škola ve Hvozdnici.....	48
6 Projekt výstavy Prohledej půdu	51
6.1 Teoretická východiska projektového vyučování	51
6.2 Metodická část projektu.....	53
7 Realizace projektu ve škole	57
7.1 Realizace projektu na výstavě.....	69
7.2 Podrobný plán výstavy Prohledej půdu	70
7.3 Fáze přípravy projektu	77
8 Závěr	82
9 Seznam použitých informačních zdrojů	84
10 Seznam obrázků Seznam obrázků	86
11 seznam tabulek.....	87

ÚVOD

Téma historie elementárního školství a vzdělávání jsem si ve své diplomové práci zvolila naprosto záměrně proto, že má návaznost na práci bakalářskou. Úplně první podnět, který podnítl můj zájem o historii, jsem dostala od docentky Růženy Váňové již v prvním ročníku bakalářského studia. U paní docentky jsem absolvovala seminář Dějiny pedagogiky a tam mě mimo jiné velmi zaujal text o podmínkách výběru učitele z 18. století, který nám předčítala. Druhým podnětem byl seminář vedený doktorkou Danielou Novákovou a docentem Jiřím Prokopem, při kterém jsme v Národním pedagogickém muzeu J. A. Komenského absolvovali exkurzi s besedou o Přemyslu Pitterovi. Tam jsem také shlédla výstavu historických vysvědčení, školních obrazů a pomůcek, která mě natolik oslovila, že jsem pocítila touhu zrealizovat něco podobného pro své žáky. Záměrem bylo vydat předchozí bakalářskou práci knižně, rozšířit téma historie školství a vzdělávání o další školy našeho regionu a využít vydanou publikaci k připravované výstavě Prohledej půdu, jejíž projekt bude součástí mojí diplomové práce. Práce se bude zabývat historií školství a vzdělávání ve vybraných školách našeho regionu. Dále v práci bude detailně rozpracován projekt přípravy a realizace výstavy pro žáky řešených škol. Historie škol, kterou v práci následně zpracuji, bude současně historií jejich škol, rodin, známých a přátel. Cílem mojí diplomové práce je seznámení žáků s dějinami jejich školy a prohloubení vztahu žáků k ní. Dále také vytvoření souhrnného přehledu historie daného tématu.

Práce je rozdělena na teoretickou část zabývající se historií jednotlivých škol, která bude materiálovým zdrojem pro část praktickou, kterou bude projekt samotné výstavy. Cílem projektu výstavy Prohledej půdu, je zejména zprostředkování praktické zkušenosti s historickými školními předměty žákům základní školy (např. psaní husím brkem, klečení na hrachu, praktická ukázka tělesného trestu pomocí rákosky, koulení obruče, točení „káči“ apod.)

Stěžejním tématem bude propojit teoretické poznatky získané ve škole nebo v rodině, se skutečným životem obce i širší společnosti. Jsem toho názoru, že alternativní a aktivizační metody jsou velmi vhodné pro výuku regionální historie. Mám ještě v živé paměti, jakým nezáživným způsobem nám ve škole byla výuka historie a dějepisu

předkládána. Věřím proto, že pokud se žákům nabídne náročné učivo záživnou a zábavnější formou, nevytvoří si pak negativní vztah k vědění.

Používání interaktivních metod v běžné výuce se mi jeví jako neefektivnější z toho pohledu, že se u žáků utváří praktická životní dovednost, zkušenost a schopnost komunikace v sociální skupině. Velkou měrou totiž napomáhá budovat jejich postoje a hodnoty.

Pro ověření toho, co si žáci odnesli z vlastního projektu a tématu výstavy, použiji písemnou formu (pracovní list, ilustraci nebo popis). Jednotlivé aktivity budou zadávány s přihlédnutím k věku žáků. Reflexi projektu provedou žáci se svými třídními učiteli, případně s vyučujícími odpovídajících předmětů, kam bude projekt v rámci mezipředmětových vztahů zahrnut. Celková reflexe bude provedena dvěma způsoby. Kvantitativní hodnocení bude provedeno pomocí měření četnosti návštěv a hodnocení kvalitativní pomocí trvalého odkazu a hodnot výstavy. Projekt bude realizován ve školním roce 2014/2015.

Všechny navrhované aktivity a očekávané výstupy budou v souladu s rámcovým vzdělávacím programem. Jednou z hlavních metod, které použiji k získání informací, dat a historických skutečností, bude analýza a syntéza historických pramenů. Budou to kroniky, pamětní knihy jednotlivých škol a obcí a archivní dokumentace škol. K doplnění informací se mi již v práci bakalářské osvědčily další metody, jakými je dotazování (ústní, elektronické i telefonické), nestandardizovaný rozhovor i terénní dotazování. Práce bude začínat nejstaršími dějinami našeho kraje, a to konkrétně Ostrovského kláštera a jeho úlohy v počátcích vzdělávání. Dále použiji některé části práce bakalářské, jmenovitě zkrácenou historii obce Davle a ZŠ Davle.

V další kapitole se budu zabývat dějinami obce Štěchovice a historií zdejšího školství. Zde bude velmi zajímavá část pojednávající o druhé světové válce, protože Štěchovice byly strategickým místem pro německou armádu a výcvik jejích jednotek Waffen SS. V Hradištku, obci, která na Štěchovice navazuje, byl také za druhé světové války zbudován pracovní tábor, pobočka koncentračního tábora ve Flossenbürg. Byli zde vězněni političtí vězni cizích národností, a také němečtí kriminální zločinci. Mnoho dětí ze štěchovické školy žije přímo na místě, kde se tento tábor nacházel. Jsou to dějiny, které se jejich rodin velmi úzce dotýkají. Jak jsem si již ověřila ve vyučování, tato část

regionálních dějin je pro některé žáky velmi zajímavá, ptají se na ní a vyhledávají si sami informace od prarodičů.

V praktické části pak detailně rozpracuji podklady pro projekt výstavy, kde bude vymezena i samotná aktivita jednotlivých škol, žáků a pedagogů. V jednotlivých částech kapitoly V samotném projektu výstavy Prohledej půdu se budu jednotlivě zabývat plánováním, organizací, materiálovým vybavením, kooperací jednotlivých složek projektového týmu, finančním zabezpečením projektu, instalací výstavy a v neposlední řadě kompletní realizací projektu výstavy a závěrečné reflexi.

1 OSTROVSKÝ KLÁŠTER A JEHO ÚLOHA V NAŠEM KRAJI

Řád svatého Benedikta byl založen Benediktem z Nursie (asi 480). Pro výstavbu kláštera vybral Benedikt Monteccasino, což byl vrch, který leží asi 140 km jižně od Říma. Zásady a řády, které se v klášteře dodržovaly, formuloval v řeholi. Tato řehole měla 73 článků a obsahovala ustanovení o všech důležitých oblastech mnišského života. Při sestavování řehole vycházel mimo jiné z existujících řeholních kodexů, např. Regula Magistri.

Představa Benedikta o novém řádu byla zcela jasná. Celkový život v konventu měl být naprosto dokonale organizován tak, aby výsledkem byla dokonalá „Boží dílna“. Název Benediktini se užívá od začátku 16. století a označování tak mohli být mniši, jeptišky, kláštery a observance,¹ které žily podle Benediktovy řehole. Z tohoto řádu se v průběhu času vyvinuly i další instance jako jsou např. cisterciáci, kartuziáni, celestini. Mezi nejdůležitější principy benediktinského řádu patří zejména osobní chudoba mnichů. Nejinak tomu bylo i v klášteře Ostrov, kde se hmotné zabezpečení celého konventu dělilo mezi celé mnišské společenství.² Klášter nechal založit kníže Boleslav II. jako poslední počín své vlády v roce 999. K založení Ostrovského kláštera svou měrou zřejmě přispěla i manželka Boleslava Emma, která byla pravděpodobně bavorského původu. Historik soudí o založení kláštera toto: *„Na smrtelném loži prý litoval svého podílu na krvavém konci synů Slavníkových a zavázal svého syna a nástupce Boleslava III., aby na odčinění otcova hříchu založil klášter. Otcovo přání syn poslušně vyplnil a tak vznikl na Ostrově v řece Vltavě, asi třicet kilometrů na jih od Prahy, poblíž dnešního městečka Davle, klášter sv. Jana Křtitele, zvaný Ostrov, a osazený benediktinskými mnichy z řeholního ústavu v bavorském Niederaltaichu. Zřejmě zde šlo i o jistou filiační A³podobnost. Klášter Niederaltaich byl totiž rovněž*

¹ observance- zachování obvyklých řeholních zvyklostí (zvyková pravidla)

² VLČEK, Pavel, Petr SOMMER a Dušan FOLTÝN. *Encyklopedie českých klášterů*. 1. vyd. Praha: Libri, 1997, 782 s. ISBN 8085983176. s. 210-213.

³ Filiační - příbuzenský vztah. V tomto případě vztah k matečnému klášteru.

založen na dunajském ostrově, a to z kláštera Reichenau, který byl rovněž na ostrově Bodamského jezera.“⁴

Roku 999 byla založena na ostrově další benediktinská knížecí fundace, a to klášter Ostrov při ústí Sázavy do Vltavy. Prvním opatem Ostrovského kláštera se stal mnich (Lantbert) Lambert z Niederaltaich (Dolní Altaich). Podle dochovaných soupisů mnichů žijících v tomto klášteře byl zpočátku poměr mnichů, kteří byli německého a českého původu, nevyrovnaný. Většina jich byla německého původu. Podle pozdějších soupisů (1395 – 1416) je dokázáno, že většina mnichů byla již původu českého. Kláštery založené knížetem Boleslavem II. byly povinny hostit panovníka i jeho družinu. Lze tedy předpokládat, že místo pro výstavbu bylo zvoleno i pro strategickou polohu při cestách panovníka na jih Čech a do Bavorska. Tuto možnost však zřejmě využívali spíše břevnovští spolubratři a duchovní. Ideál (poustevnícký život, vzdělávání, kontemplace)⁵ benediktinského řádu byl založením kláštera právě na tomto vltavském ostrově naplněn.

„Významnost kláštera nejlépe osvětluje zjištění, že z řad jeho řádu vzešlo během staletí 15 700 kněží a opatů, 1600 arcibiskupů, 200 kardinálů a 24 papežů. 1560 benediktinů bylo prohlášeno za svaté, 500 za blahoslavené, 44 jich bylo z královských rodů a 43 z rodu císařského.“⁶ Mniši se v klášteře věnovali mnoha různým profesím. „Ostrovští mniši zde psali obřadní knihy, zdobili je velmi krásnými malbami a vznikají zde i letopisy, které později využívá i kronikář Dalimil, který z nich načerpal mnoho zpráv. Řád samozřejmě nebyl plně soběstačný a musel se spolehnout na výraznou podporu od velké většiny českých panovníků.“⁷

Z listiny, která byla podle všeho sepsána roku 1205, můžeme vyčíst, jaké dary klášter obdržel a jaké byly přírůstky majetku. Nejvýznamnějšími byly dotace knížete Oldřicha

⁴ CHARVÁT, Petr. *Boleslav II.: sjednotitel českého státu*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2004, 198 p., [8] ISBN 80-702-1657-3

⁵ Kontemplace - je nejvyšším stupněm modlitby po předchozí ústní, rozjímavé a afektivní modlitbě.

⁶ OBERMAJEROVÁ, Kateřina. *Historie ZŠ Davle*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta UK. Vedoucí práce PhDr. Jarmila Mojžíšová Ph.D.

⁷ Tamtéž

(1012-1034), Břetislava I.(1034-1055) a knížete Vratislava II. (1061-1089), který věnoval klášteru mnoho mešních rouch i kostelních ozdob.⁸

V roce 1137 lehl dřevěný klášter popelem a mniši začali stavět novou, kamennou stavbu, nejdříve trojlodní s dvěma západními věžemi a postupně se připojila i příčná, východní loď a 3 apsidy (půlkruhové niky). Dále proběhla dostavba nového klášterního konventu a v pozdním 12. století byla vystavěna malá kaple. Přes všechnu jeho slávu, se Ostrovský klášter netěšil z dlouhého trvání. První pohroma zastihla naši krajinu po bitvě na Moravském poli r. 1278.

Podle slov kronikáře: „tito Němci vyhnali a vyházeli mnichy z kláštera, pak šest neděl řádili v něm, dvacet čtyři vesnice klášterní tak vyplenili, že ni zrníčka ni chlupu v nich nalezeno býti nemohlo.“ O cizích tlupách žoldnéřů píše r. 1278 letopisec takto: „... vypudivše a vyhodivše, ano za krky vyvleknuvše mnichy z Ostrova, přebývali v klášteře šest neděl a zmrhali všechny potraviny, které byly zjednány k potřebám mnichů. Čtyřadvacet vsí k tomu klášteru náležejících vyloupili tak, že nezbylo tam ani chlupu ani zrna.“⁷

Po uklidnění této doby opat Otto klášter obnovil r. 1282-1284 z peněz, které si vypůjčil od velmistra křižovníků s červenou hvězdou. Roku 1290 (1291) se k ostrovu připravil král Václav I. s Jindřichem, opatem Sedleckým a opatem Valdským a chtěl tu založit řád Cisterciánský, ale Cisterciáci nebyli z tohoto místa nadšeni, a tak Benediktini na tomto místě zůstali.“⁹

⁸ BARTONIČEK, Antonín. *Benediktinský klášter sv. Jana Křtitele na Ostrově: Oběť husitských válek.*

Praha: Antonín Bartoniček -Praha - H. Krč, 1940. přehled regionálních zajímavostí Zbraslavka, Jílovska a Říčanska: Svazek 3. s. 6

⁹ OBERMAJEROVÁ, Kateřina. *Historie ZŠ Davle.* Praha, 2012. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta UK. Vedoucí práce PhDr. Jarmila Mojžíšová Ph.D.

1.1 POČÁTKY ŠKOLSTVÍ V NAŠEM KRAJI

Záznamy o prvních náznacích vzdělávání v tehdejší okrese Smíchovském, kam patřily školy v Davli, Štěchovicích, Hvozdnici, Bojanovicích, Hradištku a dalších školách jsou zpočátku velmi kusé a nahodilé.

Záznamy v původních pramenech přesto existují a jsou spojovány s christianizací v českých zemích. Za zakladatele škol na našem území můžeme proto právem považovat německý řád sv. Benedikta. (nar. 480).¹⁰ Mniši tohoto řádu se zabývali vzděláváním a vyučováním. V jejich klášterech byly zakládány první klášterní školy. Dělíly se na vnitřní (scholae claustrales), kde byli vychováváni budoucí mniši zaslíbení řádu (pueri oblati = poslušní hoši), a na vnější (scholae exteriores), které bývaly mimo vlastní klausuru a vyučování v nich byli především žáci z urozených rodin. Na těchto školách se vyučovalo sedmero svobodných umění (artes liberales). Tedy trivium - gramatika, rhetorika a dialektika (artes sermoniales) a quadrivium- geometrie, arithmetika, musika, astronomie (artes reales).

Benediktini nepřístupovali ke vzdělávání ve svých konventech povrchně, ale vzdělávali se např. i v přírodních vědách, lékařství, zeměpisu, dějepisu a umění (řezbářství, malířství, knihařství).

V dobách největšího rozkvětu řádu se v klášterech mimo vysokého a středního školství zaměřovali i na vzdělávání elementární, chudinských dětí. Tyto školy se zřizovaly v blízkosti klášterů. Benediktinská výuka ve školách probíhala velmi progresivně. Žáci se učili nejdříve delší dobu jeden předmět, a pokud již ovládali jeho náplň, teprve potom se začali učit druhému. V jednom z rukopisů sepsaných v 15. století neznámým mnichem z Ostrova je zmínka o nedostatečnosti zpěvu mnišského, který svědčí o důrazu na výuku zpěvu bohoslužeb a podává tedy nepřímý důkaz o vyučování na Ostrově. V části tohoto rukopisu poučuje ostrovský mnich řeholnice z řádu sv. Jiří na Pražském hradě o slušném zpěvu na kůru takto: „*Pravít, že mají k němu být vybrány sestry lépe*

¹⁰ HANSL FRANTIŠEK. *Smíchovsko a Zbraslavsko: Společnou prací učitelstva*. Vydáno k oslavě panovnického jubilea Jeho císaře a krále. apoštolského veličenstva, císaře a krále, FRA. 1899.

*zpívající quia nonnullae hebent voces dissonas et discordantes jako nanamazany voz,
aliquae raucas jako chrusty , aliquae asperitate terribiles, nemotorne jako koczky, když
na ssye wrczye, aliguae depressas, chrapave jako rozbyty zwon ssypawe, sicut habuit
panna Byetka Suchdolsska.¹¹*

¹¹ TRUHLÁŘ, Josef. *Paběrky z rukopisů Klementinských*. 1898. vyd. Praha: Česká akademie,
1898.

Věstník s. 218

2 DĚJINY OBCE DAVLE

2.1 NEJSTARŠÍ DĚJINY ZŠ DAVLE

„Davle Městys 25 km jině od Smíchova, 13 km od Zbraslavi, pod strmými vrchy na levém břehu Vltavy při okresní silnici, místní i katastr. obec s částí Radčany zvanou, která nad Davlí na planině několik čísel čítá. Mimo Radčany přiděleny jsou k Davlí samoty: U Javorky, Libřice a Šerpina.“¹²

„V době tohoto zápisu žilo v obci 640 obyvatel v 95 domech. Většina obyvatel se živila drobným zemědělstvím, plavectvím, hrncířstvím a cihlářstvím. Tato řemesla mají v našem kraji velkou tradici, protože okolí řeky poskytuje velmi kvalitní cihlářskou a hrncířskou hlínu. V Davli bylo několik porfyrových lomů, kde bylo zaměstnáno mnoho místních obyvatel. Davle v tu dobu spadala pod farnost u sv. Kiliana, měla vlastní školu, poštu i nádraží. Pro převoz občanů z jednoho břehu Vltavy na druhý sloužily 2 přívozy a přístaviště parníků. Ozdobou městyse byly i překrásná kaple z roku 1898.

Z novějších dějin Davle je třeba se zmínit o spolkové činnosti, která má dlouholetou tradici. V Davli pracovalo a dodnes pracuje mnoho spolků. Valnou část z nich uvedu ještě i v další kapitole. V minulosti to byly např. tyto spolky - Sbor dobrovolných hasičů, Jednota sokolská, ochotnické divadelní spolky, včelařský spolek, zahrádkáři, myslivecké sdružení.

V posledních letech došlo po dlouhé odmlce k obrodě spolku ochotnického. Nejznámější však je plavecký spolek Vltavan. Vznikl v pražském Podskalí a v Davli byl založen v roce 1897. V Davli měly tradici tato řemesla - rybařina, pískařina, ledařina či vorařina. Byla to velmi tvrdá řemesla a tak i plavci přivítali založení takového spolku, který mnohdy ze společné pokladny podporoval nemocné nebo práce neschopné, vdovy a sirotky.“¹³

¹² HANSL, František. *Smíchovsko a Zbraslavsko: společnou práci učitelstva.*

Smíchov: vl. n., 1899s. 578

¹³ OBERMAJEROVÁ, Kateřina. *Historie ZŠ Davle.* Praha, 2012. Bakalářská práce.

Pedagogická fakulta UK. Vedoucí práce PhDr. Jarmila Mojžíšová Ph.D.

2.2 DĚJINY ZŠ DAVLE

„Od středověku do 18. století bylo elementární vzdělávání výhradně v rukou církve. Po zrušení jezuitského řádu nastalo období, které vytvořilo podmínky pro reformaci školství. Neomezený vliv církve byl částečně omezen tereziánskými reformami, které přinesly i zřízení tzv. povinné školní docházky, určené pro děti od 6 - 12 let věku. Všeobecný školní řád Terezie zavedla Marie Terezie roku 1774. Čtyři roky poté vzniká v Davli v první škola, která byla zřízená při faře u svatého Kiliana. Místnosti na vyučování byly najaty od obce a ve škole prý tehdy vyučovali vysloužilci, kteří kdysi na vojně pochytili něco málo z trivia.“¹⁴

Bylo celkem běžné, že se učitelé stávali bývalí vysloužilci, protože měli mnohdy velmi silný hlas a vycvičení z války – uměli si sjednat kázeň. Vyučovali ale i zběhové ze studií a mnohdy i běžní občané, kteří byli před zrakem celé obce voleni. Později od roku 1775 již začaly být ve větších městech zřizovány přípravné kurzy, tzv. praeparandy.¹⁵ Každý učitel si ze svého příjmu musel vyplácet pomocníka, a tak se často stávalo, že se učitelské povolání dědilo z otce na syna. Nejinak tomu bylo i v Davli. To ostatně dokládá i zjištění z původních pramenů, které jsem již prezentovala ve své bakalářské práci: *„Škola v Davli se už od začátku potýkala s mnohými neshodami. Její vybavení a zázemí bylo velmi nedostatečné a tak hrozilo její uzavření. V té době neměla obec zájem školu dotovat ani vrchnost nepřispívala. Školu museli po určitou dobu financovat i jednotlivci. Jedním z prvních učitelů v davelské škole byl František Kalivoda. Dalším učitelem v davelské škole byl Martin Samek, který však zemřel krátce po jmenování. S výstavbou samostatné školní budovy se začalo v roce 1816. Byla pouze přízemní, jednotřídní a učitelem se stal František Samek, syn Martina Samka. Budova se nacházela na místě dnešního úřadu Městyse Davle.“¹⁶*

¹⁴ OBERMAJEROVÁ, Kateřina. *Historie ZŠ Davle*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta UK. Vedoucí práce PhDr. Jarmila Mojžíšová Ph.D.

¹⁵ MOROKES, František. *Devětkrát o českém školství: (přehledný průvodce)*. 1. vyd. V Praze: Pedagogické muzeum J. A. Komenského, 2004, 52 s. ISBN 80-901461-6-3. s. 31

¹⁶ OBERMAJEROVÁ, Kateřina. *Historie ZŠ Davle*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta UK. Vedoucí práce PhDr. Jarmila Mojžíšová Ph.D.

Jak se vyučování využívalo k tomu, aby žáci byli přivedeni ke katolické víře, dokládají tyto zápisy povinností učitele: „*Poněvadž kantor stejný odpovídání má před Pánem Bohem za duše jako farář a maličkým naučení křesťanská neb catechismus tak potřebný k spasení jako chléb k tělu obživení povinnost bude: každé tejdén v catechismu je vyučovati. ... „má také pilně pozorovati, aby žádný kacířský knihy na osadě farní donášeny nebyly...¹⁷*

O učitelích v Davli se dochoval jeden z těchto záznamů:

„Oba učitelé Samkovi prý byli vysloužilí vojíni. Dalším učitelem na davelské jednotřídce se stává František Svoboda. Prvním legitimním, ustanoveným učitelem, s vysvědčením o způsobilosti výkonu učitelského povolání, byl od roku 1835 Josef Seifert. Vyprávělo se, že tento učitel byl dokonalý, ovládal umění vyučování a osvědčil se i jako dobrý hudebník.

Na škole vyučoval do roku 1851, kdy mu bylo teprve 42 let.¹⁸“

Učitel v Davli, ani jinde neměl lehký život. Jan Neruda popsal v jednom ze svých fejetonů v roce 1872 obecnou představu o tom, jak by měly povinnosti učitele vypadat. Učitel musel umět číst to, co je vytištěné i napsané, psát švabachem latinkou i frakturou, počítat ve zlomcích, hrát na housle, cello, basu, flétnu, klarinet, hoboj, lesní roh i fagot. Také se vyžadovala znalost zpěvu o svatbách, v hospodě i na pohřbech. Mezi další požadavky patřilo také oblékání kněze, kompletní znalost bible, česání správcovi paruky a holení justiciára.¹⁹ Také měl umět psát a linkovat, řezat pera, látat a šít záplaty a spravovat si sám boty, krmit, dojit, mlátit, hnojit a spousta dalších dovedností. Realita však byla naprosto odlišná.²⁰

„Původní školní budova, která stála na místě dnešní budovy Městyse Davle, byla na konci 19. století v dezolátním stavu, učebny byly přeplněné a vyučování v nich tedy bylo

¹⁷ KANTOR SLAPSKÝ. *Farní pamětní kniha na Zbraslavi*. 1754. vyd. Zbraslav.

¹⁸ OBERMAJEROVÁ, Kateřina. *Historie ZŠ Davle*. Praha, 2012. Bakalářská práce.

Pedagogická fakulta UK. Vedoucí práce PhDr. Jarmila Mojžišová Ph.D. s. 35

¹⁹ Justiciár – v 17-19. století úředník velkostatku se soudní pravomocí.

²⁰ MORKES, František. *Devětkrát o českém školství: (přehledný průvodce)*. 1. vyd. V Praze:

Pedagogické muzeum J. A. Komenského, 2004, 52 s. ISBN 80-901461-6-3. s. 32

velmi nekvalitní. Dochází tedy k výstavbě nové školní budovy roce 1899. Výstavbu dostal na starost stavitel Antonín Humhal z Mnišku pod Brdy. Obec za výstavbu jednopatrové budovy zaplatila částku 16 357 zlatých. Na konci 19. století měla tedy Davle novou obecnou pětitřídní školu.²¹ Ke konečné dostavbě nové školy a kolaudaci došlo v roce 1900. „V roce 1927 se v Davli vyučovalo v čtyřtřídní škole obecné, ke které byly přiškoleny obce a osady Sloup, sv. Kilián, Měchenice a Sázava. Počet dětí byl 175. Na škole vyučoval řídící učitel Jan Nachtman, učitel František Hartman, František Boudník, Josef Kanta a učitelkou byla Marie Petříková. Na živnostenské škole, která byla ve stejné budově, vyučovali všichni jmenovaní učitelé. Dále na školu ještě docházel pan Karel Tenč z davelské továrny MALMO. Kreslení vyučují místní švadleny a odbornou nauku pí. Růžena Taberová ze svatého Kiliána. Živnostenská škola měla 94 učňů a hospodářská škola lidová, která také sídlila v budově školy obecné, měla dalších 20 chovanců.“²² Měšťanskou školu Davle otevřela 2. října 1932. Obec si na stavbu musela půjčit 250 tis. od zdejší záložny. Prvními učiteli byli - ředitel Josef Přáda a dvě odborné učitelky Glaserová a Doležalová. Na obecné škole učili F. Hartman, F. Boudník, R. Obermajer, F. Synek, R. Pirklová a J. Tobola. Ruční práce vyučovala Marie Petříková.

Na začátku druhé světové války začal řídící učitel psát novou kroniku. Válka se promítla do života celé obce i školy. Ke konci války byla škola zabrána vojsky Waffen SS.

Vyučování dětí probíhalo v náhradních obecních i soukromých prostorách. Mimo jiné také v Měchenicích. „Zastupitelé se rozhodli postavit novou školní budovu – náklady na stavbu spolu se zařízením do nových učeben činily 700 000 Kč. Na stavbu školy přispěl i měchenický divadelní kroužek, který ve prospěch školy sehrál v roce 1934 divadelní představení a jeho výtěžek 1200 Kč byl škole odevzdán. Do nové školní budovy bylo umístěno 6 tříd obecných a 5 tříd měšťanských. Také dva ročníky

²¹OBERMAJEROVÁ, Kateřina. *Historie ZŠ Davle*. Praha, 2012. Bakalářská práce.

Pedagogická fakulta UK. Vedoucí práce PhDr. Jarmila Mojžíšová Ph.D. s. 39

²²Tamtéž

živnostenské a jeden ročník lidově-hospodářské školy.“²³

„Od 1. 2. 1943 se novým ředitelem měšťanské školy stává Jan Novák. Ten byl ředitelem davelské školy davelské školy až do roku 1962. Jan Novák vedl školu v Davli celých 21 let. Ze školy ale neodešel a nadále vyučoval. Dalším ředitelem se stal Josef Lískovec, který byl velkým odborářem a sportovcem.“²⁴ Velmi důležitým mezníkem v životě davelské obce a školy je nová přístavba k původní budově školy. Otevřena byla za velké slávy 3. září roku 1984. To už byla ředitelkou Jitka Veverková. Přístavba byla dokončena mimo jiné svépomocí ze strany rodičů a přátel školy. Celkem se školních brigád zúčastnilo

193 rodičů. Celá škola byla kompletně zmodernizována. Z hlediska organizačního mohla po modernizaci škola vypustit tehdejší směnné vyučování. Přístavba školy byla zrealizována v rámci tzv. Akce „Z“, což znamenalo - zvelebovat. Zvelebování bylo dobrovolné a neplacené. Ten, kdo se akce nezúčastnil, se však často musel zodpovídat v zaměstnání. V rámci akce „Z“ bylo v Davli zbudováno parkoviště a budova samoobsluhy.

V roce 1986/1987 ukončilo školní rok celkem 348 dětí. Od 5. - 8. třídy mělo celkem 13 dětí samé jedničky. Na škole bylo provedeno mnoho vnitřních i vnějších oprav. Je připravena i jedna počítačová učebna. Došlo i ke změně počtu tříd. Škola a vyučování v Davli se začíná modernizovat.“²⁵

²³ MINKSOVÁ, Ivana. *Měchenice: proměny v čase*. V Měchenicích: Obecní úřad, 2013, 155 s., [20] s. obr. příl. ISBN 978-80-260-4232-7

²⁴ OBERMAJEROVÁ, Kateřina. *Historie ZŠ Davle*. Praha, 2012. Bakalářská práce. Pedagogická fakulta UK. Vedoucí práce PhDr. Jarmila Mojžíšová Ph.D.

²⁵ Tamtéž.

2.3 VZPOMÍNKY PANA JANSENA NA DAVELSKOU ŠKOLU

Třída ve čtyřicátých letech 20. století

Vybavení školních tříd ve škole v Davli se od dnešního vybavení poněkud lišilo. Na stupínku byla bytelná katedra se židlí pro učitele. Mohutná dřevěná konstrukce připevněná ke zdi obsahovala dvě černé tabule, výškově posunovatelné. U tabule byla polička na křídly. K umývání tabule byl ve třídě kyblík s vodou, houba a hadr. K tabuli také patřilo ukazovátko pro ukazování na tabuli. Ukazovátko posloužilo výjimečně některým učitelům i jako výchovná pomůcka. Byl i učitel, u kterého to zase až tak výjimečné nebylo. Obvykle na zadní stěně třídy byla umístěna řada věšáků, protože šatny ve škole tehdy nebyly. Zásadně jinak vypadaly školní lavice. Dřevěnou, širokou masivní lavici tvořila pracovní deska

se zásuvkou pro aktovky spojená stojanem se sedadlem a opěradlem. Do lavice se vešlo až pět žáků, obvykle ale v lavici seděli jen tři nebo čtyři. V některé třídě bylo až čtrnáct lavic. Pracovní deska měla po celé délce žlábků na pera a tužky. Ke psaní se používala klasická pera a násadky. Na každé lavici byly otvory pro tři volně vsazené skleněné kalamáře.

Ve třídě byla velká sklenice s inkoustem, ze které byl inkoust do kalamářů doplňován. Podobné lavice lze vidět doposud v některých kostelech.

I když lavice byly stabilní, povedlo se jednou dvěma žákům stabilitu porušit. V dlouhé přestávce se v poslední lavici posadili na opěradlo a převážili se i s lavicí dozadu. Nic se jim naštěstí nestalo, ale z převrácené lavice vylétly setrvačností kalamáře a vytvořily na bílé zadní stěně tři modré vodopády. Ze skvrn na stěně neměli radost ani rodiče těchto žáků, povolání do školy, ani jejich synové při návratu rodičů domů. Tehdy to skončilo potrestáním žáků. Dnes by možná některý z rodičů místo potrestání žáků žaloval školu za špatné zabezpečení lavic a nedostatečný dozor učitelů.

3 DĚJINY OBCE ŠTĚCHOVICE

3.1 NEJSTARŠÍ DĚJINY OBCE ŠTĚCHOVICE

Podle historických pramenů i archeologických nálezů lze usuzovat, že zde bylo již keltské osídlení. Keltové se pravděpodobně zabývali rýžováním zlata na Kocábě. Původní keltská osada se rozkládala v místech, kde se dnes říká v Hrádku. Podle pověsti tam stál menší hrad (Hrádek) a pod ním, ve svahu nad Kocábou, se nalézaly chatrče prvních osídlenců. Nedaleko tohoto místa se nalézá kopec Pabožek, který stejně jako na Ostrově lípa Svantovítova, sloužil za pohanské obětiště. První zmínky o obci Scechowicz jsou z roku 1209. V předhusitské době byly Štěchovice rozděleny mezi tři církevní vrchnosti. Část obce patřila klášteru ostrovskému, další díl věnoval panovník klášteru zbraslavskému při jeho založení a poslední část náležela k majetku strahovského kláštera. V strahovském urbáři je záznam o tom, že v roce 1140 mu náležela větší část Štěchovic čítající jedno popluží s lesy, třemi loukami a dvěma mlýny o osmi složeních. Platy poddaných činily 36 kop a 59 grošů. Tyto vlastnické poměry byly změněny až během husitských válek. V roce 1421 bylo „zboží duchovní zabráno, a sice část Zbraslavská k panství Hradištskému, že klášteru zbyly jen dvě usedlosti. Část Strahovskou držel zápisem císaře Zikmunda r. 1437 Jindřich z Kolovrat, poddaní části Ostrovské dostali od císaře Zikmunda zápis, jímž je na pět roků osvobodil od všech platů. Poté měli platiti ročně 2 kopy grošů bez 20 do královské komory.“²⁶ Ostrovský klášter později získal opět Štěchovice, ale pro nedostatek finančních prostředků je musel v roce 1499 zastavit Jeronýmovi ze Skuhrova. Během 15. až 16. století se spleť vlastnické poměry často měnily. Od roku 1547 vlastnil půlku Štěchovic Adam ze Šternberka a od roku 1558 mu podle desek zemských patřilo celé městečko. Mlýn si najal od Strahovského kláštera roku 1530 Martin Škoda, rezník z Prahy.

²⁶ BARTONÍČEK, Antonín. *Benediktinský klášter sv. Jana Křtitele na Ostrově: Oběť husitských válek*. Praha: Antonín Bartoníček - Praha - H. Krč, 1940. přehled regionálních zajímavostí Zbraslavska, Jílovska a Říčanska: Svazek 3. s. 6

Před rokem 1590 náležela půlka městečka bratrům Adamu a Šebestianu Šanovcovým. V rámci dědictví ho pak získala Kateřina ze Šanova. Ta svůj díl prodala Adamu Hozlauerovi, který jej připojil k Hradištku. Hradištko, ke kterému náležely ještě majetky ve Štěchovicích a Třebenicích, koupil v roce 1638 řád Premonstrátů Strahovských. Tento majetek, který sestával z vltavských lesů, strání v Kocáběch, statkem Majorkou, právem rybolovu na Vltavě a Kocábě, převozů ve Štěchovicích a na Mandátě, vlastnil tento řád až do znárodnění v roce 1948. Celé toto panství pak prodal i se Štěchovicemi roku 1617 Marianě Morakšové z Kolovrat. Od roku 1657 kupuje v částečné dražbě klášter ostrovský dvě usedlosti a po jeho zrušení jsou ještě s jinou částí prodány Bedřichu Korbovi z Weidenheimu, který tuto část Štěchovic vlastnil poměrně dlouhou dobu. Když se zabývám historií obce Štěchovice, nemohu opomenout ani zajímavost, která se váže k bohaté historii obce jako hornické osady. Zlaté doly, které patřily zbraslavskému klášteru, se připomínají prvně roku 1439, kdy měl klášter dostat odvodem urburu²⁷ ve výši 500 kop. Vytěžené zlato mělo cenu 4000 kop grošů českých.

O zlatě ve štěchovickém okolí svědčí též zápis z roku 1342, který připomíná možnost výskytu zlata v lese Trnová. Dolování zlata ve Štěchovicích můžeme rozdělit do tří etap. První zprávy o dolování pocházejí ze začátku 14. století, a to až do období husitských válek. Pravděpodobně v období husitských válek nastal první útlum těžby. Z tohoto období také nejsou známy téměř žádné historické zápisy. O tom, že štěchovické doly pak byly v provozu i v 2. polovině 15. století, svědčí zápis z roku 1463 o uhlí v Přílepech, který uvádí „*perkmistra hor zlatých stražických*“. To byly doly nad Třebenicemi, historicky známé jako Stražiště. O historickém dolování zlata ve Štěchovicích tedy není pochyb.

Jak uvádí František Heřman v publikaci Štěchovice v historii tisíciletí: „*Blížkost kláštera ostrovského přivedla do Štěchovic i německé osídlení, což dokazují názvy osad Brunšov (Brunnseifen), Šlemín na pravém břehu Vltavy. Tito rýžovali (šlemili) zlato z písečného nánosu Vltavy zejména na Kocábě, která v latinském textu z r. 1361*

²⁷ Urbura – ve středověku podíl panovníka na zisku při dolování kovů.

je zaznamenána jako *Koczaw*, o padesát let později jako *Choczowa* a v roce 1569 již *Kocava*.²⁸

3.2 PRVNÍ ŠKOLA VE ŠTĚCHOVICÍCH

První záznam v dochované kronice začíná na listu, kde je věnování od Jeho Eminence knížete - biskupa pražského, který se dne 15. dubna 1913 zúčastnil biřmování v chrámu páně u sv. Kiliána. Záznamy v této pamětní knize začínají právě v tomto roce. Jsou ovšem staršího data – zřejmě zpětně zapsány. První pamětní kniha, na jejíž starší a podrobnější záznamy tato poukazuje je ztracena. Jejím autorem - zakladatelem byl řídící učitel M. Šafránek, který ji začal psát již v roce 1887. Budova první štěchovické školy, byla postavena již dříve - v roce 1832. Byla zřízena nákladem jejího patrona – preláta premonstrátského kláštera

na Strahově. Byla nízká, přízemní. Na jedné straně s bytem pro učitele, na druhé s třídou, ve které vyučovali 2 učitelé. V roce 1843 stoupl počet žáků této příškolením dalších obcí ze 174 na 250 žáků. Byly příškoleny obce Masečín, Třebenice, Bojanovice, Hradištko, Brunšov, Pikovice, Třebsín a Šlemín.

Mezi léty 1873 -1874 bylo ve štěchovické škole již 339 dětí. V této době podaly příškolené obce žádost o rozšíření školy o další místnost. Žádosti bylo vyhověno a obcí byla najata místnost pro další třídu v popisném čísle 1 „Na Salaši“.

Již v roce 1873 však obecní výbor v Hradištku požádal o zřízení školy a v lednu roku 1876 se začalo vyučovat v nové jednotřídní škole. Obce Hradištko, osady Pikovice, Brunšov a Třebsín byly koncem roku 1875 ze Štěchovic odškoleny. Tímto počinem však byla odložena další přístavba štěchovické školy. Až v roce 1882 dostala škola zemskou subvenci 100 zlatých a byla povolena přestavba a přístavba.²⁹ První poschodí tedy bylo přistaveno v domě čp. 19. Obec pro přístavbu vybrala řemeslníka - tesaře Trnku z Brunšova, který nabídl nejnižší cenu 5578 zlatých. Byla provedena přístavba

²⁸ HEŘMAN, František. *Štěchovice v historii tisíciletí*. Benešov: Středočeské tiskárny, n.p.

²⁹ Pamětní kniha obecné školy v Štěchovicích 1913 - 1949

patra s dvěma třídami, dále sklep a kabinet. Další, třetí třída byla otevřena 1. 1. 1884 a v roce 1887 byla přiškolená osada Třeбенice.

V roce 1897 byla otevřena čtvrtá třída, která fungovala až do roku 1901, kdy opět došlo k odškolení. Tentokrát osady Bojanovice. Od roku 1901 byla tedy ve Štěchovicích „trojtřídka“. Pokud šlo o výběr řemeslníka, neměla obec v tomto případě šťastnou ruku, protože již v roce 1900 se začala ve třídách propadat podlaha a hrozilo sesutí stropů. Přestavba byla zrealizována o prázdninách v roce 1901. Čtvrtá třída byla najímána obcí v domě s č. p. 96. Po výstavbě nové školy v Bojanovicích (1903) zůstala ve Štěchovicích opět škola trojtřídní.

3.3 ŠKOLA V PRVNÍCH LETECH 20. STOLETÍ

Zápisy v druhé pamětní knize školy obecné, založené řídicím učitelem V. Roglem, začínají ve školním roce 1913/ 1914. Školní rok 1913 byl zahájen velmi tradičně – bohoslužbami v kostele u sv. Kiliána. Vyučování ale začalo až o měsíc později, přesně 20. října, protože v rodině správce školy se objevil záškrť, jehož epidemie se začala šířit již počátkem ledna.

Začátkem roku 1913/ 1914 bylo do štěchovické školy zapsáno 192 žáků, celkem do tří tříd. Do první 58, do druhé 59 a do třetí 75. V I. třídě vyučoval sám řídicí učitel Václav Rogl, ve II. třídě Antonín Havlík a ve III. třídě Václav Přibík. Náboženství vyučoval kaplan u sv. Kiliána, důstojný pán Jaroslav Deutsch. Ženské ruční práce byly svěřeny do rukou slečny Josefy Truchelkové.

28. června 1914 došlo v Sarajevu k atentátu na arcivévodu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku vévodkyni Žofii. Zpráva se rozšířila velmi rychle a prakticky týž den byl na škole vztyčen smuteční prapor. 4. července byla sloužena u sv. Kiliána smuteční zádušní mše. 23. července 1914 odevzdal c. k. rakouský velvyslanec v Bělehradě srbské vládě notu, které měla zajistit stabilizaci monarchie, a naše vláda očekávala odpověď do 25. července. Odpověď nepřišla, ale od 26. července byla nařízena částečná mobilizace rakouské armády a námořnictva. Od tohoto okamžiku bylo Rakousko – Uhersko ve válečném stavu.

Školní rok 1914/1915 začal 16. září 1914 velice neradostně, protože v důsledku politické situace museli už všichni myslet na počátek světové války.

V důsledku mobilizace nastoupil řídicí učitel Rogl vojenskou službu již o prázdninách. Ve škole byl ustanoven výpomocný učitel Vladimír Válek, a od 1. října nastoupil další výpomocný učitel Vilém Zima. Celkem bylo od 27. července 1914 do 15. července 1915 mobilizováno 167 štěchovických občanů, z nich bylo 151 bývalých žáků zdejší školy.³⁰

Mnoho se jich domů nevrátilo a někteří byli v počátečních bojích zraněni. Mezi nimi i učitel Antonín Havlík.

Hned v prvních měsících války pocítily rodiny žáků tvrdá omezení. Začalo se se soupisy potravin a majetku a byla určena spotřeba jednotlivých potravin na jednotlivce. Navíc základní potraviny, jako např. pšeničná mouka, nebyly vůbec k dostání. Obec musela přistoupit k zavedení chlebových lístků (chlebenek) pro ty, kteří neměli žádné zásoby. Děti měly hlad. Pro některé z nich byl prvním jídlem odpolední, velmi chudý oběd.

Školní zápisy v těchto letech ustupují detailním popisům válečných událostí a událostem z fronty. To dokazuje, jak velkou měrou zasáhla válka do rodin obce, ale i do života školy.

Významnou událostí pro celou obec i okolní vesnice bylo svěcení kostela Jana Nepomuckého. Tento kostel, jehož stavba byla dokončena již v prosinci roku 1913, byl vysvěcen až o dva roky později - 23. října 1915. Byla to opravdu velká sláva, které se zúčastnilo mnoho vážených duchovních osobností, např. jeho Eminence kardinál Skrbenský, kníže arcibiskup pražský, c. k. dvorní rada Alfons Pokorný ze Smíchova, c. k. školní inspektor Bedřich Halaburt, okresní starosta Antonín Nebeský, poslanec Isidor Zahradník a mnozí další.

Válka si ale brala svou daň. Na frontě docházely potraviny, a tak se muselo se přistoupit k dalším soupisům zásob. Od 2. října začali žáci sbírat po jednotlivých domech vlněné a lněné odpadky a kaučuk k válečným účelům, 4 pytle sebraných odpadků byly poté poslány do Vídně. Další sbírka byla konána 7. června. Následovaly soupisy zásob

³⁰ Pamětní kniha obecné školy v Štěchovicích 1913 - 1949

obilnin, které prováděl učitel Havlík. V dalším roce začaly významně stoupat ceny potravin.

Vojenská správa, si vyžádala odevzdání hmoždířů, měděného i mosazného nádobí ze všech domácností. Žáci i v době vyučování chodili sbírat odpadky - vlnu, bavlnu, ale i kopřivy na vojenské tkanivo, ostružinové a malinové listí na čaj. Až do roku 1918 jsou zápisy v pamětní knize v podobném duchu - popisují události na frontě.

Jak postupovala válečná fronta, byly zápisy v kronice čím dál skeptičtější. Řídící učitel v jednom ze záznamů píše: „*V tomto válečném roce byly životní poměry strašné.*

Vyživovací systém selhal a zklamal. Obilí, plodiny, uhlí byly z Čech a Moravy vyváženy a obyvatelstvo dáno na pospas lichvářům, kterým se říkalo keřasové. Na jaře 1918 přicházely přiděly špatné mouky do obcí nepravidelně a od května úplně přestaly.

Nastal hlad a nedostatek nejen ve městech, ale i na vesnicích.“ ... „Kvetlo lichvářství 1kg mouky vozili keřasové za 20k. Dětské botky stály až 500k a kdo by si chtěl pořídít slušné šaty, musil míti tisíce.“ „Přídavky, které dostali učitelé, nebyly poskytnuty v poměru drahoty a učitelské rodiny trpěly nedostatkem.“³¹

Na podzim roku 1918, krátce po začátku školního roku, propukla dne 9. října v celém kraji epidemie španělské chřipky. Vyučování muselo být zastaveno a škola byla uzavřena. K opětovnému otevření školy došlo až 20. října. Mimo této nemoci trpělo mnoho žáků tzv. „válečnou kožní vyrážkou“. Válka poznamenala štěchovické děti nejen psychicky, ale mnohé i fyzicky.

3.4 KONEC VÁLKY, KONEC MOCNÁŘSTVÍ A NOVÝ STÁT

28. říjen 1918 se stal pro všechny Čechy, a tedy i pro štěchovické občany velmi významným, jak ostatně dokládá tento zápis v pamětní knize: „*28. říjen zůstane navždy zapsán zlatým písmem v dějinách českých. Toho dne staré Rakousko propadlo se do hrobu a po 300 letech povstal náš národ k novému životu v samostatném státě.*“³²

³¹ Pamětní kniha obecné školy v Štěchovicích 1913 - 1949

³² Tamtéž

Prvním prezidentem Československa se stal T. G. Masaryk. Štěchovická škola začala pozvolna „žít“ normálním školním životem. 4. listopadu 1918 bylo vyučování zahájeno velmi slavnostně. Žákům byl vysvětlen význam svržení monarchie a vyhlášení svobody a samostatnosti. Ze tříd byly odstraněny obrazy císaře. Knihy, které byly za války zakázané, se vrátily zpět do knihovny a všechny „rakušácké“ knihy byly vyřazeny. Odstraněna byla i deska s portrétem císaře, která do té doby visela nad hlavním školním vchodem.

V červnu roku 1919 projížděl z důvodu obcí na parníku prezident Masaryk. Tato návštěva měla informační charakter a prezident ji vykonal z důvodů elektrizace a splavnění Vltavy. Následovala krátká zastávka a návštěva městečka. Uvítání ve Štěchovicích bylo velmi vřelé. Všichni byli zřejmě ještě plni euforie a nadšení z konce války a vzniku samostatného státu. Děti ze štěchovické školy přichystaly oslavné pásmo a přivítaly prezidenta kyticí a proslovem žákyně III. třídy Wannerové. *„Pane prezidente, náš milý osvoboditeli- předrahý náš tatíčku! My - děti chudého Povltaví- děti od Svatojánských proudů - jsme šťastny dnes, že můžeme Vás, pane prezidente u nás pozdraviti, že můžeme Vám za vše, co jste pro budoucnost naši vykonal, vroucně poděkovati. Jsme Vám neskonale vděčny, předrahý náš osvoboditeli a slibujeme Vám, že spíše tato Vltava zpět se obrátí, než bychom my, děti její, staly se nevděčnými vaší svaté práci.“*³³

Na konci roku 1918 dokonce některé třídy jely na školní výlet na Karlův Týn. Školní rok byl zakončen Husovou oslavou 28. června. V červenci roku 1920 byla ve Štěchovicích založena „Dělnická tělocvičná jednota“. Založení této organizace se neobešlo bez výtek ze strany některých politických spolků. Tím, že začal platit nový volební řád obcí, došlo k podstatným změnám i ve vedení obcí a tím i stávajících systémů. Jednotlivé rozvrstvení venkovského obyvatelstva do různých politických skupin, rozbilo dosavadní společenské poměry. Poválečné změny se přirozeně dotkly i školy. Škola chtěla být „nová“. Na schůzi štěchovického zastupitelstva byla proto

³³ Pamětní kniha obecné školy v Štěchovicích 1913 - 1949

přednesena řídicím učitelem žádost o nutné opravy zdevastované školní budovy. Bylo rozhodnuto o tom, aby se učinily kroky k získání pozemku pro stavbu nové školy. Všechny prosby řídicího učitele byly radou pečlivě zaprotokolovány a plně uznány, ale fakticky došlo pouze k velmi drobným opravám...

Kronika popisuje, jak malé bylo nadšení učitelského sboru i žáků do nového školního roku.

V roce 1920 byl také vydán tzv. **Malý školský zákon**³⁴. Malým byl nazván proto, že přinesl pouze dílčí změny školství. Nicméně některé z nich byly velmi podstatné. Postupně byla zaváděna parita³⁵ mužů a žen v učitelských sborech a začal se snižovat počet žáků na jednoho učitele. Záměrem bylo snížit hranici maximálního počtu žáků ve třídě z původních 80 na 60, a to do roku 1932. **Zákon předkládal snižování v jednotlivých letech takto:**

1922/1923 - 1926/1927 na maximální počet 80 žáků na obecných školách

1927/1928 - 1931/1932 na maximální počet 65 žáků na obecných školách

(jednotřídních) a na 70 žáků na ostatních obecných školách 1932/1933 a pro ostatní léta na maximální počet 50 žáků na obecných školách (jednotřídních) a na 60 žáků na ostatních obecných školách³⁶

Žáci byli do této doby přetěžováni nadbytkem učiva a učebních textů, náročnou obsahovou stránkou učebnic. Mluvílo se o celkové školní únavě žactva, které se mělo předcházet „*pěstováním všelikého sportu, především hraním a tělocvikem*

³⁴ Zákon č. 226 Sb. z roku 1922 zavedl plošně v ČSR povinnou osmiletou školní docházku a mnoho

dalších dílčích opatření

³⁵ Genderová parita - rovnost v zastoupení mužů a žen v určité oblasti.

³⁶ Československá republika. Zákon č. 226 Sb. z.a.n: Zákon, jímž se mění a doplňují zákony o školách občanských a obecných. In: *Sbírka zákonů a nařízení státu Československého*. Praha, 1922, roč. 1922, 8.

v přírodě“.³⁷ Vyučování probíhalo v nevyhovujících podmínkách. Malý zákon se zaměřil i na hygienickou stránku učeben, jejich velikost, světlost a zajištění bezprašného prostředí. Preferovalo se dopolední vyučování před odpoledním. Skutečnost na vesnicích však byla mnohdy jiná. Doporučení k správné hygieně pro rodiče i učitele znělo: „V teplé místnosti pracovní byli oděni lehce, aby se omývali a sprchovali.“³⁸ Při zkoumání důvodů ohrožení zdraví žáků byla často obviňována škola jako: „semeniště a pařeniště nakažlivých nemocí, ... protože škola jest větší semeniště, než dětské hřiště, dětské slavnosti a divadelní představení. Z nemocí, které mohou být rozšiřovány vzájemným stykem žáků ve škole, přicházejí zde v úvahu přenosné choroby kožní (svrab, všivost, některé lišeje) a nakažlivé nemoci jednak prudké (spalničky, plané neštovice, příušnice, spála a záškrť) a jednak vleklé (tuberkulóza).“³⁹

Školní docházka byla upravena na 8 let na celém území Československa. Do té doby mělo Slovensko docházku pouze šestiletou. Tato skutečnost byla velmi nelibě přijímána mnohými rodiči, kteří si přišli do školy stěžovat. Šlo tedy v první řadě o to, že před zavedením povinné osmileté docházky mohli žáci ukončit (vystoupit) školu již v průběhu roku, jestliže dosáhli věkovou hranici 14 roků, i když žák ještě „neodchodil“ osm let docházky. Dále se udělovaly různé úlevy z vyučování, což nový zákon striktně zakazoval. Pro rodiče toto nařízení znamenalo, že nebudou moci využívat své děti k pracím, především polním.

Zavedeny byly také nové povinné předměty „občanská nauka a výchova, ruční práce pro obě pohlaví a také nauka o domácím hospodářství a tělesná výchova.“⁴⁰

³⁷ ČAPKA, František a Jaroslav VACULÍK. *K problematice hygieny na školách první republiky: 2.*

konference ŠKOLA A ZDRAVÍ 21. 2006.

³⁸ Tamtéž

³⁹ ČAPKA, František a Jaroslav VACULÍK. *K problematice hygieny na školách první republiky: 2.*

konference ŠKOLA A ZDRAVÍ 21. 2006.

⁴⁰ VALIŠOVÁ, Anna a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele: podoby vyučování a třídní management, osobnost učitele a jeho autorita, inovace ve výuce, klíčové kompetence ve vzdělávání,*

práce s informačními prameny, pedagogická diagnostika. 2. rozš.a aktualiz. vyd. Editor Alena Vališová, Hana Kasíková. Praha: Grada, c2011, 456 s. ISBN 978-802-4733-579. s. 73

V důsledku úprav uvedených v malém školském zákoně byly odstraněny všechny kříže z učeben. Škola se tak částečně „vymanila“ z područí církve. Náboženství však podle školních výkazů stále zůstalo na prvním místě. Vrchní dozor nad jeho implementací do výuky si ale nárokovalo Ministerstvo školství a národní osvěty. Ze škol byly okamžitě odstraněny všechny kříže a náboženské artefakty, protože národní škola chtěla být nadále institucí světskou, nikoli náboženskou. Pokud jde o samotnou výuku náboženství, malý školský zákon stanovil, že výuka bude probíhat pouze 2x týdně. Rodičům byla dána možnost svoje dítě z náboženství odhlásit.

částka	dílo
60 000 Kč	pozemek (splatné po 20 letech)
64 000 Kč	plány
310 000 Kč	zadání stavby
9000 Kč	vícepráce
70 000 Kč	nábytek
6000 Kč	osvětlení
1 000 000 Kč	úhrnem za vše

Tabulka 1 Náklady na stavbu a vybavení školy

Podle dobových výkazů však tuto možnost zpočátku mnoho rodičů nevyužilo. V roce 1924 oslavilo celé městečko slavný den „Odhalení státní vlajky“. Městem procházel slavnostní průvod, v jehož čele šla slavnostně vystrojená školní mládež. Když průvod došel k Lípě svobody, byla zahájena slavnost proslavem starosty Františka Zajíčka. Předseda místní školní rady pan Adolf Salaš promluvil o významu vlajky pro náš stát a účtě jiných národů k vlajkám jiných zemí. Státní vlajka byla odhalena za zvuku

státních hymen. Žákyně třetí třídy Neužilová přednesla báseň Jana Nerudy „Moje barva červená a bílá“.⁴¹

V tomto roce se také učitelé pravidelně zúčastňovali výměnných hospitačních návštěv. Učitelka Marie Dvořáková a učitel Miloň Charfreitag se zúčastnili metodického kurzu, který pořádal školní inspektor Ferdinand Černý. Účastníci kurzu hospitovali při vyučování na školách v Roztokách, Horních Počernicích a Horních Mokropsech. O získaných vědomostech pak ostatním referovali na pravidelných měsíčních poradách. Když obec Štěchovice konečně získala ke koupi slíbený pozemek, začalo se okamžitě s výstavbou nové školní budovy.

Vyučování v nové školní budově sice probíhalo již od 1. září roku 1936, ale slavnostně byla škola pro veřejnost otevřena až v neděli 27. září. Tento den byl pro obec i okolí velikou, nezapomenutelnou slavností. Celá obec byla vyzdobena spoustou praporů a květin. Již od sedmé hodiny ranní si přítomní mohli rovnou školu prohlédnout. Od dvou hodin odpoledne začal hlavní program proslovem okresního školního inspektora pana profesora Ferdinanda Černého.

„Právě před dvěma roky konána zde byla slavnost položení základního kamene ke stavbě této budovy a dnes je slavnost důležitější ještě a radost naše větší, když vidíme krásné dílo před sebou hotové. Budova je opravdu moderní a vyhovuje dnešním požadavkům na školní budovy kladeným. Dnes teprve uskutečňují se myšlenky a tužby velikého učitele národů Jana Amose Komenského. I v tom směru, jak by budovy školní měly vypadat. Škola tato nese hrdý název „Škola presidenta Osvoboditele“, což je jí nejen velikou ozdobou a pro nás pýchou, což nás však i zavazuje, abychom podle zásad presidenta Tomáše

*G. Masaryka vychovávali sebe i mládež naši.*⁴² Mezi jinými promluvil také člen poslanecké sněmovny pan Alois Jenšovský. Po několika proslovech předal předseda místní školní rady pan Adolf Salač klíče od nové školy řídícímu učiteli Havlíkovi. Vyučování ve školním roce 1936/1937 začalo 1. září 1936.

⁴¹ Pamětní kniha obecné školy ve Hvozdnici

⁴² Pamětní kniha obecné školy v Štěchovicích 1913 - 1949

Na škole obecné se vyučovalo v pěti třídách a škola měla stále 2 zatímní pobočky mimo budovu. Mimoto byly ve škole ještě dvě třídy měšťanské školy, které byly pobočkami davelské školy měšťanské.

Třída	Hochů	Dívek	Celkem
I.A	14	12	26
I.B	15	16	31
II.A	16	12	28
II.B	13	20	33
III.	9	9	18
Úhrnem	67	69	136
Měšť. Škola			
I.	23	34	57
II.	21	19	40
Úhrnem	44	53	97
Celkem žáků obě školy	233		

Tabulka 2 Počty žáků- nová škola⁴³

⁴³ Pamětní kniha obecné školy v Štěchovicích 1913 - 1949

V roce 1936 vyučovali ve škole ve Štěchovicích tyto učitelé:

Antonín Havlík - definitivní řídicí učitel

Jindřiška Růžičková - definitivní učitelka

Věnceslava Škrábková – Nováková- zatímní učitelka

Marie Heřmanová – Dvořáková- zatímní učitelka

Jaroslav Podehradský - zatímní učitel

Nadějka Caňkárová- výpomocná učitelka

Na škole měšťanské vyučovali Rudolf Obermajer a Jindřich Janeček – odborný učitel. Díky poměrně nevýhodné geografické poloze školy, která byla postavena v blízkosti dvou vodních toků, postihlo ve čtyřicátých letech krásnou, novou školu několik přírodních katastrof, kterým se nedalo nijak zabránit. V roce 1937 postihla školu velká povodeň, první z celé řady dalších. Škola byla zaplavena až na úroveň podlah v prvním patře. V roce následujícím vystoupala voda při povodni ještě výše, a to mělo značný vliv na technický stav školy. Než se stačila škola vzpamatovat a alespoň trochu vyschnout, udeřila – už v době okupace (1940) povodeň další. Bylo to 14. března. Po Vltavě pluly obrovské kry (dřevnice), které devastovaly domy, cesty, silnice i široké okolí Vltavy.

3.5 ŠKOLA V DOBĚ OKUPACE

Po několika příznivých letech, ve kterých se naše ekonomika rozvíjela takovým tempem, že se dostala mezi 10 nejvyspělejších států světa, se nad naší zemí začala opět stahovat mračna. Po Mnichovské dohodě (zradě) se důsledky rozbití Československa jevíly jako katastrofální. Klíčový průmysl převzali okupanti a začali si násilně podřizovat i celou ekonomiku státu. Postupně docházelo i k nucené správě hospodářských podniků nebo ke kolaboraci vlastníků s okupanty a fašistickou armádou. 14. března 1939 vyhlásilo Slovensko svůj samostatný, fašistický stát. 5. března 1939

obsadilo německé vojsko zbývající kraje republiky. A den poté byl zřízen Protektorát Čechy a Morava. Neslavný školní rok skončil dne 24. června 1939.

Od roku 1940 musela být psána nová kronika obecné školy ve Štěchovicích. Zápisy začínají hned první školní den - 1. září 1940. Škola, postížená v březnu 1940 obrovskou povodní musela být opět opravena. O prázdninách požádala o dotaci, která jí byla přislíbena ve výši 480 000 K. První část peněz ve výši 50 tisíc byla vyplacena ihned a použita na nejnutnější opravy. Nejprve byly opraveny přízemní prostory budovy. Podlahy byly vytrhány a byla navezena suchá výplň k vyrovnání, protože pokles půdy činil asi čtvrt metru. Nově byla postavena chodba a přízemí bylo vymalováno.

Celková vlhkost budovy však byla tak značná, že se ve třídách nemohlo vyučovat. Škola zažádala o povolení postavit 3. poschodí. Žáci totiž opakovaně trpěli respiračními chorobami a vyrážkami v důsledku vlhkosti, plísní a hub přítomných v omítkách.

Ve školním roce 1940/1941 nastoupilo ke vzdělávání celkem 135 žáků, z nichž 117 bylo náboženství katolického, 11 českobratrského evangelického, 3 českomoravského a 4 bez vyznání. Tato evidence dokazuje, že úpravy Malého školského zákona, které se týkaly výuky a evidence náboženského vyznání a byly již uvedeny výše, měly pouze formální podobu. Z evidence farních knih je však zřejmé, že tak velký počet dětí v těchto letech ani do kostela nechodil. Škola za pomoci rodičovského sdružení zakoupila pro školu radiové zařízení značky Telegrafia Super 22. To byl velký pokrok v technickém vybavení školy. O válce samotné se v této kronice mnoho neuvádí. Kronikář se zmiňuje pouze o vítězném tažení Německa proti Polsku, Norsku, Belgii a Francii. Píše: „Jediným nepřitelem Německé říše je Anglie, jež pocítuje stále tíživěji účinek německých odvetných náletů a německých ponorkových zbraní.“⁴⁴

Ze školní knihovny se musely také vyřadit „závadné“ učebnice. Chyběly především čítanky, jejichž vlastenecké texty nevyhovovaly novým, státoprávním poměrům.

⁴⁴ Kronika školy obecné v Štěchovicích 1940 - 1953

Lidem se vedlo poměrně špatně, nebyly potraviny a děti měly často hlad. Obec začala od 1. října 1940 financovat stravovací akce pro chudé děti. Ve školní kuchyni byly v poledne vařeny polévky, na které chodilo 36 dětí z obecné školy.

Po částečných opravách školy, jež však nestihly být dokončeny, postihla Štěchovice 12. února 1941 další povodeň. Škola byla zaplavena velkým nánosem bahna a vyučování muselo být opět přerušeno. S nevelkým nadšením bylo oslaveno druhé výročí protektorátu a v sobotu 19. dubna 1942 museli povinně všichni žáci i učitelé oslavovat dvaapadesáté výročí narození Vůdce a říšského kancléře Adolfa Hitlera. Ve škole postupně dochází i k dalším změnám v důsledku okupace. Štít školy musel být opatřen Německo - českým nápisem. Nařízení se týkalo i všech vnějších prostor budovy.

Za zmínku stojí i zřízení mateřské školy, která byla otevřena 1. listopadu 1939.

Děti, které ji navštěvovaly, bylo dvacet, z toho dvanáct chlapců. Mateřská škola byla umístěna v budově obecné školy pod společnou správou. V roce 1942, nastaly velké změny v organizaci školy. Dlouholetý školní inspektor, profesor Ferdinand Černý, odešel v 55 letech do výslužby. Školní okres smíchovský, byl rozdělen na tři obvody. Štěchovice byly přiděleny k obvodu západnímu. Inspektorem byl jmenován František Hájek. Na začátku 2. pololetí se muselo začít s výukou německého jazyka v 1. a 2. postupném ročníku v dotaci 4 hodiny týdně a v 3. – 5. ročníku 7 hodin týdně. Třídy, kde byl počet žáků vyšší, než 35 se dělily.

V roce 1942 byl školní zápis již před prázdninami, ale počátkem školního roku došlo k velkému nárůstu přijatých žáků. Důvodem bylo vystěhování obce Hradištko pro vojenské účely. Celou oblast obsadily jednotky Waffen - SS, což byla ozbrojená složka státu, která se z jakési dobrovolnické posily stala pozemním vojskem. Na podzim roku 1942 byl na Hradištku zřízen pracovně- výchovný tábor tzv. „Arbeitserzie - hungslager“, který sloužil jako vězení pro Čechy obviněné z pracovní sabotáže. O rok později se z něj stala pobočka koncentračního tábora Flossenbürg. Byli zde věznění političtí vězni cizích národností, a také němečtí kriminální zločinci. Velitelem tábora byl SS - Oberscharführer Alfred Kuss, dozorce z koncentračních táborů Buchenwald a Flossenbürg. Tento tábor byl podle vzpomínek pamětníků horší než samotný

Buchenwald.⁴⁵ Protože vojáků neustále přibývalo, začal odsun veškerého českého, civilního obyvatelstva. Mnohé rodiny tak byly vystěhovány i do Štěchovic. V první fázi měly nárok i na určitou finanční kompenzaci svého majetku, až do výše 80%. Jak válka postupovala, chyběly peníze, takže poslední vystěhovaní už byli prakticky vyhnáni. V oblasti Neveklovska, Benešovska a Štěchovic to bylo celkem třicet tisíc lidí z šedesáti dvou obcí.⁴⁶

Roku 1943 se do štěchovické školy dostavil důstojník SS a oznámil, že celá budova musí být ihned vyklizena dne uvolněna pro vojsko. Již následující den, se ve škole ubytoval první oddíl SS. Později, přijížděli i další vojáci. Učitelé nejdříve vystěhovali pomůcky a nábytek obecné i hlavní školy do prvního poschodí. Vše bylo nakupeno do bývalé sborovny. Za nějaký čas však musela být tato místnost opět uvolněna a nakonec byly všechny věci volně uskladněny na půdě. V té době se vyučovalo v náhradních prostorách. Vyučování probíhalo v místnostech domů s č. p. 11, 41, 11, 185. Třídy I. A, I. B, a II. tř. měly vyučování pravidelné, třídy II. A i II. B se polodenně střídaly v č. p. 11. Podle mimořádného nařízení měly mladší třídy půldenní volno ve středu a v sobotu odpoledne.

Když 10. ledna 1943 německá vojska přebírala budovu školy, bylo řediteli přislíbeno, že pomůcky uložené na půdě, budou v bezpečí. 10. září však přišel do školy nový vojenský oddíl a hned druhý den vojáci vyklidili bez upozornění půdu. Mnoho školních věcí tak bylo nenávratně poškozeno.

⁴⁵ ŠMERÁK, Václav a Jiří ŠKUBA. *Mezi Vltavou a Sázavou: 1061-2011*. Vyd. 1. Krňany: Mezi řekami, 2011, 275 s. ISBN 978-80-260-0384-7

⁴⁶ ŠMERÁK, Václav. *Ohlédnutí almanach 1942-1945: vzpomínky pamětníků na vystěhování obyvatel Neveklovska a Sedlčanska za II. světové války ve středních Čechách*. Vydání první. 207 pages. ISBN 80-260-2783-3.

Zajímavý je zápis z roku 1944, kdy došlo k zavedení nových, normalizovaných vzorů podstatných a přídavných jmen, sloves a novému seskupení slov vyjmenovaných. Od dubna 1944, byly velmi časté letecké poplachy. Proto bylo vyučování 20. dubna zastaveno. Ve dnech 8. a 9. května 1945 procházely Štěchovicemi nepřetržité proudy částečně odzbrojených německých vojáků, kteří prchali na západ. 11. května přijela do Štěchovic armáda SSSR. O těchto vojácích, které většina obyvatel nadšeně vítala, existují však i velmi negativní výpovědi pamětníků. Mnoho věcí, které se celou válku uchovaly, byly podle pamětníků těmito nevzdělanými vojáky zničeno. Ruská vojska se v obci a okolí zdržela tři týdny. V této době sloužila školní budova jako ošetrovna a nemocnice.

3.5.1 VZPOMÍNKY PANÍ BRABCOVÉ NA PRVNÍ ROKY NOVÉ ŠTĚCHOVICKE ŠKOLY

Třída ve čtyřicátých letech dvacátého století

„ Moji rodiče byli prvními školníky v nově postavené škole. Mně byly tři roky a škola pro mne byla téměř pohádkovým hradem, kde jsem prožila několik krásných let. Maminka sama uklízela celou školu, a pokud i na větší úklid někoho přibrála, musela ho zaplatit ze svého. Neměla tudíž na mne čas, a tak jsem se musela zabavit sama. Nejčastěji jsem si hrála u pomníku padlých – lev byl můj kamarád.

*Podmínky k bydlení ve školnickém bytě byly dost krušné. Byt v novostavbě byl vlhký a studený, už v předškolním věku jsem měla zdravotní problémy. V té době „panoval“
ve škole velmi přísný pan ředitel Synek, který sledoval, aby se zbytečně netopilo, takže maminka topila jen na vaření a pak jsme s maminkou sedaly na vlašné plotně, abychom se zahřály.*

A pan ředitel chodil v neděli do kostela a po mši se stavěl na polévku, protože i jemu byla zima. Dodnes vidím, jak s kapičkou u nosu a na kníru zvedal pokličky a sledoval, co maminka vaří...

Tenkrát byly podmínky pro školáky jiné než dnes. Scházely se sem děti z okolních obcí podobně jako teď, ale většinou chodily pěšky i z hodně vzdálených míst. To už si dnešní školáci ani neumějí představit. Když zrovna nejede autobus, stopují na mostě auta do Hradištka – a tehdy se mnou chodily do třídy děti z Třebšína, Krňan, Bojanovic a Bratřínova. Před několika lety vzpomínal pán z Bojanovic, jak jim maminka sušila oblečení, když přišli v zimě promáčení do školy...

Ve čtyřicátém přišla velká povodeň, která zaplavila školu do prvního patra. Na loďkách se lidé dostali okny dovnitř a přestěhovali věci do druhého patra. Tenkrát to byla pro Štěchovice velká zkáza a věřili jsme, že už se to nebude opakovat, že nás přehrady ochrání. Nejenom přírodní katastrofy postihly školu, která nesla hrdý název „Škola T. G. Masaryka“.

Za války obsadila školu německá armáda. Vyučovalo se v nouzových třídách – já jsem chodila do třídy v bývalé restauraci „Na Kovárně“ a pak na faře. Později tato budova sloužila jako keramická dílna p. Dyntara. Z pohledu nás dětí to bylo zábavné, i když o kvalitě výuky se nedalo hovořit. Na faře jsme měli za třídního učitele pana Fiřtíka, což byl akademický malíř. Později jsme se dozvěděli, že se tu ukrýval před Němci. Musím přiznat, že jsme ho hodně zlobili. Jakmile se v kostele konal pohřeb, svatba, apod., vyhrnuli jsme se ze třídy a pak nás učitel honil kolem kostela. Nebylo ale všechno jen zábavné. Chyběly potraviny a mnoho dalších potřeb. Všechno byly náhražky, které se i na potravinové lístky dostaly jen v omezeném množství, ať už to byl „umělý tuk“, „umělý med“ a podobně. Bílé pečivo vůbec nebylo. Když se mi v roce 1943 narodil bratříček, dostala maminka darem od paní pekařky pár housek, a to jsem považovala za zázrak.

Chleba, to byla podivná, nakyslá nechutná věc, kterou jsme si mazali hořčicí. Občas nás vyzvali, abychom si do školy přinesli lžičku, a ve třídě nám pak pan učitel přidělil lžičku nahořklého tvarohu nebo šípkové zavařeniny.

Dnes, kdy je všeho dostatek, by si lidé měli připomínat, že tomu tak nebylo vždy, a dětem by se mělo o historii, významných výročích a vlastenectví vykládat mnohem víc.“ ⁴⁷

3.6 ŠKOLA PŘED ROKEM 1989

Evropa se začala vzpamatovávat z války, což je patrné i z řady záznamů v původních pramenech. Začaly se objevovat velké tlaky ze strany komunistické strany. Historické školní zápisy, v době krátce před Vítězným únorem, se vyznačují výčtem záznamů o hospodářské pomoci mezi spřátelenými zeměmi. Děti zažívají týdny Československo - polského, bulharského i sovětského přátelství. Je jim zdůrazňován význam kulturních a hospodářských styků mezi národy. V roce 1949 se žáci zúčastnili velmi pěkné výstavy, kterou uspořádala na Zbraslavi M. Koblová. Z této akce se zachovaly velmi kvalitní fotografie.

Poslední dochovaná školní kronika končí v roce 1953. Další kroniky, které prokazatelně byly psány, jsou ztraceny. Důvodem ztráty byl zřejmě zmatek při častých povodních ve škole. Zápisy z poválečných let se dochovaly pouze v několika málo exemplářích. Jedním z takových zápisů je „Zápis o pedagogické poradě učitelského sboru osmileté střední školy ve Štěchovicích ze dne 18. 6. 1954. V roce 1953 totiž došlo k reformě školství, se kterou souvisel nový „Zákon o školské soustavě a vzdělávání učitelů (školský zákon).“ Tento zákon nastavuje naprosto odlišná pravidla a koncepci vzdělávání, a to přísně v souvislosti se socialistickou výchovou. Mění i dosavadní uspořádání školy a po vzoru SSSR nastavuje i zcela odlišný vzdělávací model. ⁴⁸

⁴⁷ Vzpomínky paní Brabcové otištěné v brožuře vydané k 70. výročí Základní školy Štěchovice

⁴⁸ V roce 1948 byla zákonem o jednotné škole obecná škola přejmenována na **školu národní** (6-11 let) a měšťanská škola sloučena s nižšími ročníky gymnasií do nově utvořené **školy střední** (11-15 let) a gymnaziální vzdělání bylo zkráceno na 4 roky. V roce 1953 na základě nového školského zákona jsme po vzoru SSSR převzali model jejich školské soustavy.

„Osmiletou střední školu bude povinně navštěvovat mládež ve věku od 6 do 14 let. Tato škola bude dávat ucelené základní všeobecné vzdělání. Bude zřizována především v těch místech, kde jsou dnes školy II. stupně.“ V zákoně se dále uvádí že: *„Kde nebudou předpoklady pro zřízení osmileté nebo jedenáctileté střední školy, zřídí se pětiletá škola národní. Učební plány a osnovy národní školy budou stejné jako v prvních pěti postupných ročnících osmileté nebo jedenáctileté střední školy. Rovněž učební plány a osnovy osmileté střední školy budou stejné jako učební plány a osnovy v prvních osmi postupných ročnících jedenáctileté střední školy. První postupný ročník všech tří typů všeobecně vzdělávací školy je ročník přípravný. Děti ve věku od 6 do 7 let se v něm připravují na soustavné školní vyučování, učí se počátkům čtení, psaní a počítání, a to ve spojení s počátečním poznáváním přírody a společnosti formou hry i práce. Tím se jim umožní plynulý přechod od hravého zaměstnání v rodině nebo v mateřské škole k soustavnému školnímu vyučování. Povinná školní docházka pro všechnu mládež trvá osm let.*

Absolventi osmileté střední školy, jakož i absolventi prvních osmi postupných ročníků jedenáctileté střední školy mohou vstoupit do praktického povolání, pokračovat ve studiu ve vyšších postupných ročnících jedenáctileté střední školy nebo přejít na školy odborné. Absolventi jedenáctileté střední školy mohou studovat na školách vysokých.“⁴⁹

Učební plány a osnovy v jednotné, socialistické škole měly být přesným vodítkem pro všechny učitele. Nové osnovy vymezovaly látku mnohem přesněji a ta měla být redukována a věkově přizpůsobena.

Na pedagogických poradách se v tomto období řešily především politické otázky výchovy a vzdělávání a morální profily jednotlivců. Projednávaly se směrnice pro školství.

Na poradě v roce 1953 to byla směrnice vzniklá z projevu s. Novotného a ministra školství s. Stolla na 10. sjezdu KSČ. Tyto směrnice se měly stát určitým vodítkem pro příští školní rok.

⁴⁹ *Věstník Ministerstva školství a osvěty a. Praha: Ministerstvo školství a osvěty, roč. 9, seš. 5-25 (1953). ISSN 1802-5080.*

Jak důkladné a pro učitele zřejmě značně frustrující byly školní inspekce, velmi detailně popisuje jeden z mála dochovaných záznamů.

Při inspekcích krajského školního inspektora Matouška v padesátých letech, se velmi dopodrobna líčí odbornost, připravenost, chování i politické postoje jednotlivých vyučujících.

Z jednotlivých zápisů jsem se dozvěděla, že škola odebírala celkem 19 odborných časopisů. V osvětové práci pracovalo v roce 1954 šest učitelů z 15 ti členů pedagogického sboru. Zbytek však byl ochoten psát v případě potřeby politické referáty. Úlohou krajského inspektora, bylo při inspekci sledovat prakticky vše od čištění komínů, po pořádek v žákovských skříních. Bylo např. zjištěno, že ve škole přebývá demonstrační logaritmické pravítko v hodnotě 490 korun, které bylo po inspekci nabídnuto jedenáctileté škole v Radotíně. Úkolem učitele bylo řádné vedení žáků ve všech úrovních. Mezi další kvality učitele byla zahrnuta i znalost rodiny a jejího politického profilu. Tento požadavek, by byl z hlediska dnešní morálky poněkud problematický. Zajímavé je, že inspektor vyžadoval integraci všech žáků. Uvádí doslova že: *„Stavba hodiny musí být promyšlena. Ve třídě je nutné zaměstnávat všechny žáky. Je důležité ovládnout příčiny neúspěchu. Od rodiny se učitel nesmí odtahovat. Každé dítě je vzdělavatelné. Škola musí být spojena s prostředím. Pojmy bez názoru nemohou být pochopeny.“*⁵⁰

V té době byl ředitelem školy Bohuslav Broulík. Podle slov inspektora znal velmi dobře kvality svých podřízených, ale byl velmi nepevný, nedůsledný a nerozhodný. Inspektor nebyl s výsledky školy spokojen. Ve zprávě provedl toto zhodnocení:

*„Matematika soudruha Kohoutka byla průměrná. Zeměpis soudružky Havelkové byl metodicky, didakticky i odborně neuspokojivý. Nabízející se ideovost nebyla využita. Její práce působila dojmem laické improvizace.“*⁵¹ K tomu všemu ještě inspektor uvádí, že učitelka má velmi chudý vyjadřovací slovník. Další hospitaci provedl ve IV. ročníku u mladé soudružky Novotné. K ní uvedl toto: *„Byla neživá, nespojená s životem, bezradná.“*

⁵⁰ Zápis o pedagogické poradě učitelského sboru osmileté střední školy ve Štěchovicích 1954

⁵¹ Tamtéž

Nejhůře však inspektor hodnotil práci ruštináře. „Doktor Ivanov v ruském jazyku rutinérsky improvizoval, „blejskal“ se přede mnou svými jazykovými znalostmi, ale žáky v hodině nenaučil ničemu. Hodina neměla žádoucí strukturu, chyběl hovor, překlad, psaní, a hlavně- pracovala pouze asi 1/6 žáků.“⁵² Celé škole byla vytýkána malá aktivita žáků, naprosté opomíjení názoru, důsledné pracovní disciplíny a plnění školního řádu.

V roce 2005 byla vydána úzká školní publikace k 70. výročí budovy školy. V publikaci je uveřejněn velmi krátký rozhovor s paní učitelkou Kohoutkovou, pořízený žákyněmi Kristýnou Ciencialovou a Monikou Krupkovou.

Kdy jste nastoupila do štěchovické školy?

Bylo to dávno – již v roce 1950.

Vzpomínáte na svého oblíbeného ředitele?

Za mého působení zde byli ředitelé Broulík, Kohoutek a Příhoda. Všichni byli příjemní a schopní kolegové. S manželem byla spolupráce samozřejmě nejsnazší.

Které předměty jste učila?

Vyučovala jsem hlavně zeměpis.

Jak se změnila škola od Vašeho působení?

Co byste vzkázala dnešním štěchovickým žákům a učitelům? Odcházela jsem do důchodu před 40 lety, a tak již nemám přehled.

Co byste vzkázala dnešním štěchovickým žákům a učitelům?

Kolegům vyučujícím bych ráda předala zkušenost: „Mějte své žáky rádi, oplatí Vám to stejnou měrou.“ Za mnou chodí a stále mě vyhledávají a pozdravují moji bývalí žáci dodnes.⁵³

Mnoho školních dokumentů, jak jsem již výše uvedla, se v obci nedochovalo. Jedním z těch posledních je protokol ze sedmdesátých let, který je zachován

⁵² Tamtéž

⁵³ Brožura vydaná k 70. výročí Základní školy Štěchovice

v Okresním státním archivu. Zabývá se ale pouze popisem majetku a hmotného vybavení školy. Z protokolu je zřejmé, že v roce 1965 byla ve II. patře ZDŠ zřízena cvičná kuchyň z bývalé sborovny.

V roce 1973 škola řešila výstavbu nové polytechnické dílny, která fungovala v bývalé budově MNV. Budova byla vzdálená 10 minut od školy. V roce 1979 žádá farář Římsko-katolického farního úřadu Karel Lobkowitz o vyklizení farních prostor, které do té doby sloužily jako školní jídelna a družina. V roce 1979 už byla postavena nová školní jídelna při MŠ, kterou využívali a dodnes využívají žáci školy. Z protokolu okresního hygienika Prahy- západ ze dne 12. března 1981 je zřejmé, že škola byla na počátku osmdesátých let ve velmi špatném technickém a hygienickém stavu. V protokolu je naplánována oprava osvětlení v celé škole. Do 31. 12. 1986 měla být dokončena oprava podlah a pokládka PVC v celé budově, vybudováno nové obložení stěn na WC a instalace splachovadel u pisoárů.⁵⁴

Taktéž měla být kompletně zrekonstruována tělocvična. Všechny tyto práce měly být navázány na plánovanou přestavbu, která měla být zahájena nejpozději v roce 1984. Jestli tomu tak opravdu bylo, jsem nezjistila, protože potřebné dokumenty chybí.

Ředitelé štěchovické školy:

1899 - 1902 Leopold Koubek

1936 - 1941 Alois Synek

1941 - 1948 Antonín Štěrba

1948 - 1953 Bohuslav Broulík

1953 - 1968 Bohumil Kohoutek

1968 - 1977 Karel Příhoda

1977 - 1979 Richard Šebek

1979 - 1982 Eugen Rozenský

⁵⁴ Protokol okresního hygienika - Rozhodnutí ze dne 6. 3. 1981

1982 - 1983 Věra Bláhová
1983 - 1988 Marie Pravdová
1988 - 1989 Zdeněk Adamec
1989 - 1990 Alena Malá
1990 - 1994 Zdeněk Adamec
1994 - 2001 PhDr. Romana Čandová
2001 - 2003 Mgr. Anna Gonzalesová
2003 - 2005 Mgr. Martin Horn
2005 - 2012 Jana Kopačová
2012 - dosud Mgr. Hana Králíková

3.6.1 ŠKOLA VE ŠTĚCHOVICÍCH V NOVÉM MILÉNIU

V roce 2003 přebírá školu Mgr. Martin Horn, který dává dohromady drobnou publikaci k sedmdesátému výročí školy. Podle této publikace, se počet žáků štěchovické školy od roku 2001 - 2005 pohyboval od 212 - 262 žáků. O jejich výchovu a vzdělávání se staralo 6 - 21 pedagogů v průměrném věku kolem 48 let.

Od 1. 1. 2001 získala škola právní subjektivitu. V roce 2013/2014 ji navštěvovalo 225 žáků. Na obou stupních byla v každém ročníku zřízena jedna třída.

Od září roku 2007 má škola vlastní vzdělávací program Cesta do života, jehož koordinátorem byl zástupce školy Miroslav Cerman. V přípravě byla i výstavba nového víceúčelového sportovního areálu.

Škola ve školním roce 2013/2014 disponovala čtrnácti učebnami v hlavní budově, z nichž čtyři byly odborné (informatiky, chemie + hudební výchovy, dvě jazykové) a třemi v přilehlých, s hlavní budovou propojených prostorách (dílny, tělocvična, 3. třída). Všechny kmenové třídy (kromě 3. tř.) byly umístěné v hlavní budově školy.

Součástí školy je také školní družina, s kapacitou 85 dětí. Ve školním roce 2013/2014 bylo do školní družiny přihlášeno 65 dětí prvního stupně a byly umístěny ve třech odděleních

- učebnách v přízemí budovy školy. Škola měla ve školním roce 2014/2015 232 žáků a její celková kapacita je naplněna. Ředitelkou školy je Mgr. Hana Králíková, která školu převzala po Mgr. Kopačové ve velmi chaotickém stavu. Za několik let však dokázala, že velmi záleží na osobnosti ředitele a jeho schopnostech školu vést. O tom svědčí i fakt, že posledním objednaným auditem prošla škola bez jediné výtky. Ve škole je podnětné klima. Já sama se tam cítím velmi dobře. V současnosti paní ředitelka chystá úpravy školního pozemku, který by měl do budoucna opět sloužit především žákům štěchovické školy.

4 HISTORIE OBCE HVOZDNICE

Do roku 999 n. l. není existence obce písemně doložena. Podle "Archeologické mapy Smíchovsko - Zbraslavsko" E. Neumana z konce 19. století spadala obec Hvozdnice do Vltavské župy.⁵⁵

Roku 999, kdy byl založen Ostrovský klášter, byla v již výše uvedené zakládací listině kláštera obec dána klášteru jako dar. Hvozdnice, spolu s dalšími byla dána jako jmění klášteru. Klášter tímto obec vlastnil a spravoval. Zakládací listina Ostrovského kláštera je prvním písemným doložením existence obce Hvozdnice.

Obyvatelé Hvozdnice dodávali klášteru dřevěné uhlí, které bylo v širokém okolí páleno v milířích. Ve 13. století bylo hvozdnické území spravováno rodem Benešoviců.

Ve stvrzovací bule papeže Klimenta V. z roku 1310 je uvedena ves Hvozdnice jako dávný majetek kláštera ostrovského, kterému byla darována s okolními lesy již při jeho založení. V urbáři Ostrovského kláštera se v roce 1388 uvádí počet 14 poddanských usedlostí (gruntů) v obci Hvozdnice, z toho 1 grunt dvouapůllánový, 1 grunt dvoulánový, 2 grunty jedenapůllánové a 5 gruntů půllánových. V roce 1898 měla obec 53 domů a 348 obyvatel. Farou náležela k sv. Kiliánu, přiškolená byla k Davli.

⁵⁵ HANSL FRANTIŠEK. *Smíchovsko a Zbraslavsko: Společnou prací učitelstva*. Vydáno k oslavě

panovnického jubilea Jeho císaře a krále . apoštolského veličenstva, císaře a krále, FRA. 1899.

5 PRVNÍ ŠKOLA VE HVOZDNICI

Podle školních spisů a spisů školní rady v Davli navštěvovaly děti ze Hvozdnice davelskou školu již v době, kdy byla zřízena první škola farní. Vyučování v této škole probíhalo střídavě v Davli i u sv. Kiliána. V roce 1778 byla ustálena škola v Davli, kterou vedl učitel Kalivoda, ale vybavení školy i vědomostní vybavení kantora způsobilo, že byla zrušena. Poté byla zřízena škola u sv. Kiliána. V roce 1816 byla v Davli konečně postavena jednotřídní škola. V roce 1844 byl přiškolen Petrov a žáků davelské školy stále přibývalo.

Usnesením školní rady z roku 1874 bylo dohodnuto, aby davelská škola, postavená v roce 1866, byla rozšířena o další tři třídy. Na této davelské schůzi vystoupil člen davelské rady, aby tlumočil usnesení obce Hvozdnice, že si chtějí postavit svou vlastní školu. Tím se rada usnesla na odložení přístavby. K vyřízení žádosti o přístavbu bylo potřeba celých dvou let. Škola však byla postavena až za mnoho let. Prvotně musela být změřena vzdálenost Hvozdnice od Davle. Vzhledem k tomu, že rozšíření povinné školní docházky ze šesti na osm let způsobilo velký přírůstek žáků, vzrostly i počty žáků na celém okrese. Roku 1868 celkem 1088 školních dětí, roku 1898 již 6050 (tedy více o 4962). V roce 1898 bylo v celém okrese Smíchov ve všech veřejných českých školách obecných a měšťanských 19 571 dětí, ve školách německých 890 dětí, dohromady 20 461 dětí. Pro takto vzrůstající počty žáků však dosavadní školy nestačily, a tak bylo vydáno ustanovení, že všude, kde v obvodu jedné míle je více, než 40 školou povinných dětí, které chodí do školy vzdálené přes půl míle, musí se zřídit škola.⁵⁶ Vzhledem k tomu, že Obec tedy spolu s vedlejší obcí Sloup žádala opětovně o povolení výstavby školy. Podle jakéhosi výnosu z roku 1880 muselo být provedeno dodatečné šetření. Toto šetření však skončilo celkovým zamítnutím žádosti. Povoleno však bylo

⁵⁶ HANSL FRANTIŠEK. *Smíchovsko a Zbraslavsko: Společnou prací učitelstva*. Vydáno k oslavě panovnického jubilea Jeho cis. a král. apoštolského veličenstva, císaře a krále, FRA. 1899.

otevření dvou dalších tříd v Davli. K tomuto účelu byla pronajata samostatná místnost. Roku 1897 využila obec Hvozdnice padesátého jubilea narození panovníka Františka Josefa I. a podává opětovně žádost o vyškolení a zřízení samostatné školy. Žádost uváděla, že občané Hvozdnice již dvacet let marně čekají na zřízení školy. Roku 1900 však byla v Davli postavena nová, pětitřídní škola. Svoji poslední žádost o vyškolení a zřízení samostatné školy podala Hvozdnice v roce 1907 a ta obsahovala zmínku o nápisu na škole k jubileu šedesátých narozenin císaře. „*Dle usnesení obecního zastupitelstva ze dne 14. 4. 1907 žádáno opětně 20. 4. 1907 za vyškolení obce Hvozdnice z Davle a zřízení samostatné školy na paměť nastávajícího významného a vzácného jubilea šedesátiletého mírumilovného panování Jeho Veličenstva nejmilostivějšího císaře krále Fr. Josefa I.*“⁵⁷

20. 11. 1910 proběhlo slavnostní svěcení „jubilejní“ školy ve Hvozdnici. Program

slavnosti byl tento:

- Seřazení průvodu „u kapličky“
- Slavnostní zpěv
- Uvítání
- Proslovy D. p.⁵⁸ světitele, zástupců úřadů
- Svěcení školy
- Poděkování
- Zapisování do pamětní knihy a prohlídka školy⁵⁹

Svěcení školy vykonal D p. Martin Kaufner, farář od sv. Kiliana. Z místních spolků se zúčastnily tyto spolky: Domobrana, Hasičský sbor, Dělnická tělocvičná jednota a skupina tesařů. Učitelé z okolních obcí zazpívali několik oslavných písní. Zpěv řídil

⁵⁷ Pamětní kniha obecné školy ve Hvozdnici

⁵⁸ D. p. – místní kněz- Důstojný pán

⁵⁹ Pamětní kniha obecné školy ve Hvozdnici

pan František Hnilica, řídící učitel z Davle. Pan Rudolf Koníček, předseda učitelské jednoty „Komenský“ a řídící učitel z Vraného nad Vltavou pronesli hlavní řeč, ve které několikrát zdůraznili zejména název školy „jubilejní škola“. Po jejich projevech byla provolávána třikrát sláva Jeho Veličenstvu a učitelé zazpívali rakouskou státní hymnu. Vyučování v nové hvozdnické škole začalo 2. ledna 1911. Žáci byli rozděleni a správcem byl ustanoven pan František Čumrda, který byl do té doby zatímním (dočasným) učitelem v Davli. Chodil do obecné školy v Malé Chuchli a následně navštěvoval měšťanskou školu na Smíchově. Nakonec absolvoval Amerlingův učitelský ústav v Praze. *„Amerlingův mužský ústav učitelský byl nejstarším českým učitelským ústavem v Čechách. Jako takový vznikl roku 1869, ale jeho počátky se vážou již k roku 1848, kdy byla při c. k. první hlavní české škole otevřena učitelská preparanda. Existovala až do roku 1948, který znamenal konec tohoto druhu školy a přesun vzdělávání učitelů na pedagogické fakulty vysokých škol. České učitele pro obecné školy tak ústav vychovával plných sto let. Vznik školy s českým vyučovacím jazykem, která by poskytla českou výchovu na vyšší úrovni, byl dlouhodobým cílem českých obrozenců. K jeho uskutečnění došlo až v revolučním roce 1848, kdy bylo rozhodnutím císaře Ferdinanda I. z 30. března 1848 povoleno zřízení C. k. první hlavní národní české školy v Čechách. Ta byla otevřena školním rokem 1848/1849, a to prostorách bývalého kláštera piaristů v Panské ulici na Novém Městě pražském. Ředitelem školy se na příštích 20 let stal MUDr. Karel Slavoj Amerling (*1807- †1884).“⁶⁰*

⁶⁰ DAMOVÁ, Zora, Aleš NOVOTNÝ a Jaroslava ROHOVÁ. Amerlingův státní mužský ústav učitelský Praha II. In: *Amerlingův státní mužský ústav učitelský Praha II* [online]. Praha, 2014 [cit. 2015-03-12]. Dostupné z: <http://www.ahmp.cz/page/docs/AP-550-amerlinguv-ustav.pdf>

6 PROJEKT VÝSTAVY PROHLEDEJ PŮDU

6.1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA PROJEKTOVÉHO VYUČOVÁNÍ

Projektové vyučování a jeho metody mají své kořeny v pedagogice 19. a 20. století. Jako průkopník této metody by se dal označit americký, pragmatický pedagog John Dewey. Oproti Herbartovi staví pedagogiku, která je zaměřená na žáka, na jeho činnost a aktivitu. Učitel je zde postaven do role projektanta - usměřovatele a examinátora.

Dewey říká, že: „*Zkušenost je základem poznání.*“

Projektové vyučování není tedy metodou novou ani inovativní. U nás se tímto typem detailně zabývá již v roce 1932 Stanislav Velínský (1899 – 1991) ve své práci „*Soustavy individualizovaného učení*“. Tento typ výuky specifikuje jako jasně navržený úkol.⁶¹

Václav Příhoda (1899 – 1979) považuje projekt za vlastní podnik žáků, který dává vyučování jednotný cíl a přispívá k jeho životnosti. V metodice Projektové vyučování se uvádí, že Příhoda definuje projektové vyučování takto:

*„Projekt představuje koncentrované úkoly zahrnující organicky stmelené učivo z různých předmětů nebo pouze z téhož předmětu. Projekt musí mít určitý praktický cíl a uspokojivé zakončení.“*⁶²

Průcha použil jinou definici: „*Je to vyučovací metoda, v níž jsou žáci vedeni k samostatnému zpracování určitých projektů a získávají zkušenosti praktickou činností a experimentováním. Vychází z pragmatické pedagogiky a principu instrumentalismu. Podporuje motivaci žáků a kooperativní učení. Projekty mohou mít formu*

⁶¹ VELÍNSKÝ, Stanislav. *Soustavy individualizovaného vyučování*. Brno, 1932.

⁶² MALINKA, Josef *Projektové vyučování: metodická příručka* [online]. Uherské Hradiště, 2011 [cit. 2015-03-22]. Dostupné z: <http://www.sspzhz-uh.cz/doc/1102/element/32961/download>. Metodická příručka. SPHZ.

integrovaných témat, praktických problémů ze životní reality nebo praktické činnosti vedoucí k vytvoření nějakého výrobku, výtvarného nebo slovesného produktu.“⁶³

Kasíková zase ve své knize uvádí, že: „*Projekt je specifický typ učebního úkolu, ve kterém mají žáci možnost volby tématu a směru jeho zkoumání, a jehož výsledek je tudíž jen do určité míry předvídatelný. Je to úkol, který vyžaduje iniciativu, kreativitu a organizační dovednosti, stejně tak jako převzetí odpovědnosti za řešení problémů spojených s tématem.*“⁶⁴

Pojmu „projektová metoda“ bychom tehdy mohli užívat vždy, když se některý jedinec nebo skupina rozhodne učit se formou nějakého zážitku, který navodí změny v jeho myšlení, směřování, umu, zvycích nebo sociálních vztazích. V Čechách se tato metoda prakticky celoplošně začala využívat v rámci reformace až na začátku 21. století, kdy učitelé chtěli dosavadní socialistickou a centralizovanou výuku radikálně změnit. Pojem projekt nebo projektová výuka, se velmi často zmiňuje v souvislosti s inovací či modernizací vyučovacích metod. Před začátkem nového století se již na některých školách dělaly projektové týdny, ale samozřejmě součástí výuky ještě určitě nebyly. Přesto, že již bylo několik let po revoluci, vyznačovalo se vyučování „zkostnatělostí“ starých výukových metod, jako bylo např. tzv. učení „z druhé ruky“, učení pamětné - bez souvislostí, izolace od praktického života, nepodstatnost užitě hodnoty, hlavní role na straně učitele, učení bez podpory samostatného myšlení a podpory přirozené zvědavosti a schopnosti samostudia. Mezi zásadní a hlavní důvody, proč nadále v naší společnosti vyvstává potřeba inovovat vzdělávací postupy, metody a koncepce je rychlý socioekonomický vývoj globalizace či měnící se potřeby a situace dětí/studentů. Metoda projektové výuky v dnešní,

⁶³ PRŮCHA, Jan. *Pedagogický slovník*. 3., rozš a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2001, 322 s. ISBN 80-717-8579-2. str. 184

⁶⁴ KASÍKOVÁ, Hana. *Kooperativní učení, kooperativní škola: teoretické a praktické problémy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1997, 147 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8167-3. s. 49

moderní době by měla naplňovat náročné požadavky současného světa a respektovat tyto základní požadavky:

- Je cílená, promyšlená, organizovaná
- Spojuje teorii s praxí a přispívá k propojení s praktickým životem
- Je plánovaná, komplexní, jasná
- Zaměřuje se na více, než jedno řešení, ke kterému žák dochází různými způsoby
- Má dané téma, myšlenku, vizi
- Výuka je zásadně orientována na studenta/žáka
- Vyhovuje potřebám a zájmům žáků/studentů, ale i pedagogickému záměru učitele
- Student/žák se do jisté míry učí prostřednictvím zážitků
- Prožitek, který žák získá, aplikuje do reálného života
- Podněcuje vlastní odpovědnost studenta za výsledek
- Studenti/žáci jsou osobně zapojeni do projektu - navrhují, řeší, aplikují a hodnotí - jsou tvůrci projektu
- Chyba je přirozenou součástí života- žáci se učí s chybou pracovat
- Učitel výuku usměrňuje, je poradcem, koordinátorem a examínátorem
- Metoda zohledňuje názory žáků/studentů
- Důležitou součástí je oboustranná zpětná vazba, evaluace a autoevaluace žáka/studenta i učitele

6.2 METODICKÁ ČÁST PROJEKTU

Název projektu: Prohledej půdu

Cíl: Cílem mojí diplomové práce je seznámení žáků s dějinami jejich školy a prohloubení vztahu žáků k ní. Dále také vytvoření souhrnného přehledu historie elementárního školství a vzdělávání v našem regionu. Cílem samotného projektu výstavy prohledej půdu, je zejména zprostředkování praktické zkušenosti s historickými školními předměty žákům základní školy.

Typ vzdělávání: Základní vzdělávání

Typ projektu:

Podle délky: krátkodobý

Podle prostředí: školní, mimoškolní a veřejný

Podle počtu zúčastněných: třídní, společný, celoškolní

Podle navrhovatele: uměle vytvořený

Podle zaměření: historický

Doporučený ročník: MŠ, 1. st. ZŠ, 2. st. ZŠ, SŠ - víceletá gymnázia, SŠ

Vzdělávací oblasti: Jazyk a jazyková komunikace, Člověk a jeho svět, Člověk a svět práce, Umění a kultura

Průřezová témata: Osobnostní a sociální výchova- Morální rozvoj - Hodnoty, postoje, praktická etika. (analýzy vlastních a cizích postojů a hodnot) Mediální výchova (pořízení srovnávacích fotografií), multikulturní výchova – kulturní diferenciaci. (jedinečnost každého člověka, poznávání vlastního kulturního zakotvení)

Mezipředmětové vztahy: Čas, Čjs, Čj, Dě, Vv, Vko, Ze

Produkt projektu: Výstava historických exponátů a archiválií z oblasti školství.

Výstava a prezentace práce jednotlivých škol.

Časový rámec: celodenní (1 den na jednu školu)

Časová dotace na jednu skupinu (třídu): 30 až 40 minut

Využití: V tomto projektu se žáci seznámí s historií své obce, okolních obcí, kraje, školství a vzdělávání i se známými osobnostmi, které navštěvovaly tuto školu. Projekt je postaven tak, aby si dali do souvislostí dobu, ve které žili jejich předci, a aby byli schopni pochopit historické souvislosti.

Klíčové pojmy: Směřujeme ke kompetencím - spolupracovat, vyhledávat informace a třídit je, analyzovat a hodnotit svou vlastní práci a obhájit ji, Pracovat s různými informačními zdroji a s různými typy textů, respektovat názory ostatních, být schopen organizovat svou práci, plánovat.

Cíle (očekávané výstupy):

Kognitivní: Žák ověřuje informace a zkoumá jednotlivé informační zdroje. Vyjmenuje základní informace o své obci, o historii svých předků, o školním životě a fungování školy v různých historických obdobích. Vyjmenuje základní informace o svém bydlišti. Používá zjištěné informace, zkoumá, upravuje a zaznamenává je. Je schopen vymezit region podle umístění své školy.

Psychomotorické: Žák je schopen zpracovat a prezentovat získané informace v (psané) grafické podobě.

Sociální: Žák aktivně naslouchá druhým osobám, diskutuje a obhajuje své názory, pracuje ve skupině a pro skupinu, (třídu, školu) komunikuje ve skupině.

Afektivní: Žák získá základní pracovní návyky.

Propojení projektu s RVP ZV

Kompetence, které byly rozvíjeny:

Kompetence k učení: Žák vyhledává a třídí informace, řídí vlastní učení, samostatně pozoruje a experimentuje, získává výsledky, porovnává a kriticky posuzuje a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti, uvádí fakta do souvislostí a zaznamenává je do pracovních listů, hodnotí svou vlastní práci.

Kompetence k řešení problémů:

Žák vyhledává informace vhodné k řešení, využívá různých variant řešení, nenechá se odradit případným nezdarem a vytrvale hledá konečné řešení problému.

Kompetence komunikativní:

Žák naslouchá promluvám druhých lidí, porozumí jim, vhodně na ně reaguje, účinně se zapojuje, argumentuje.

Využívá informační a komunikační prostředky a technologie pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem.

Kompetence sociální a personální:

Žák účinně spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu, ovlivňuje kvalitu společné práce.

Zejména byly rozvíjeny tyto kompetence:

Kompetence občanské:

Žák respektuje přesvědčení druhých lidí, váží si jejich vnitřních hodnot, je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak, hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému a psychickému násilí. Má smysl pro kulturu a tvořivost, aktivně se zapojuje do kulturního dění. **Respektuje, chrání a ocení naše tradice a kulturní historické dědictví.**⁶⁵

Metody projektu:

Využití ve školním prostředí:

monologické - vypravování, vysvětlování

dialogické – diskuze

metody práce s knihou, textem, posterem,

metody praktické - výtvarné činnosti, grafické činnosti

Využití na výstavě:

metody názorně demonstrační - demonstrace obrazů statických, fotografie, (tzv. metoda

vizuální historie) metody praktické - výtvarné činnosti, grafické činnosti

Pomůcky a potřeby:

Texty, knihy, výroční zprávy, vysvědčení, pracovní listy

pro 1. stupeň, pracovní listy pro 2. stupeň, řešení k pracovním listům pro učitele, husí

brk, inkoust, pytlík s hrachem, rákoska, školní lavice z 19. století, literatura, nástěnné

školní obrazy.

⁶⁵ BĚLECKÝ, Zdeněk. *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2007, 75 s. ISBN 978-80-87000-07-6

7 REALIZACE PROJEKTU VE ŠKOLE

Motivace

Žáci jednotlivých tříd byli motivováni vyprávěním o zajímavostech a historii jejich školy. Motivaci navodili jednotliví vyučující. Úkolem bylo např. pořízení komparační fotografie známého místa jejich obce v historii a dnes.

Fotografie v elektronické podobě dostali k dispozici ředitelé všech škol.

Tento úkol byl volitelný. Dalším úkolem pro žáky bylo po dohodě s třídními učiteli dohodnout formu, jakou zvolí pro propagaci a představení své školy na výstavě.

Možné návrhy aktivit byly předem zadány garantem projektu, včetně rozměrů na jejich obrazové zpracování - poster.

Nabídnuté aktivity: Poster o daných rozměrech, srovnávací fotografie - místo ve škole (obci) včera a dnes, výtvarné práce, slohová práce - popis a charakteristika naší školy, popis a charakteristika ideálního učitele.

Popis některých realizovaných námětů:

II. ročník:

Aktivita: Projektový den - Moje rodina dnes a před 100 lety

Časová dotace: 4 vyučovací hodiny

Pomůcky: Fixy, pastelky, historické fotografie, texty, pracovní list, DVD Krakonoš a lyžníci.

Věková skupina: 7- 9 let

Žáci dostali za úkol týden před vlastní aktivitou zjistit dané informace o své rodině, které zaznamenali do projektového listu. Byla to jména a data narození (roky) svých rodičů, sourozenců a předků. Na listu mohli nalepit i fotku rodiny.

Do školy si měli přinést další historické fotografie vysvědčení a předměty, které měli doma po svých předcích. Podle slov jejich paní učitelky si přinesly velmi zajímavé předměty např. formy na výrobu keramiky, hmoždíře, hračky apod....

První hodinu si paní učitelka s žáky sedla na koberec a povídala si s nimi o tom, jak splnili domácí úkol. Každý řekl něco krátkého a výstižného o své rodině.

Společně zhodnotili práci a předvedli si také přinesené předměty. Ty byly následně vystaveny ve třídě a každý si je mohl po dobu vyučování i přestávek prohlédnout a vyzkoušet. Děti si tak vyzkoušely látání ponožky na dřevěném hříbku nebo hru s traktůrkem ze špulky od nití.

V další části si děti sedly zpět na svá místa a paní učitelka jim přečetla několik ukázek o životě lidí v minulosti. Dozvěděly se o životě vorařů, hostinských a hrnčírů. Také dostaly informaci o tom, čemu se dříve říkalo škarnéty, ledovna, lokše a cukrkandl. Poté se děti pro

ilustraci podívaly na několik kratších ukázek z filmu Krakonoš a lyžníci, kde je pěkně popsán život a tradiční zvyky vesnice na začátku 20. století, a také soužití několika generací.

V další hodině projektu děti vyplnily chybějící úkoly do domácích pracovních listů - kreslily obrázek rodiny a do rámečku napsaly krátký text o své rodině a předcích. Poslední hodinu paní učitelka rozdělila třídu do skupinek po 5 žácích.

Každý žák dostal ještě jeden pracovní list. První stranu listu vyplňovali žáci společně ve skupince. Pěkně spolupracovali a vzájemně se doplňovali. Druhou stranu – omalovánky

a krasopis si vyplnili jednotlivě na svém místě.

Paní učitelka byla na hodinu perfektně připravená a děti si na závěr projektu mohly ochutnat bonbóny - fialky i cukrkandl přímo ze škarnétky – kornoutku. Každý žák dostal kousek lokše - bramborové placky. Význam těchto názvů byl vysvětlen v textech a doplňován v pracovních listech.

Ukázka pracovního listu byla součástí prezentace školy na výstavě. Autorem všech pracovních listů i ilustrací jsem byla já.

Obrázek 1 PL

Obrázek 2 Projekt Moje rodina

IV. a V. ročník

Aktivita: Ideální učitel - kresba, charakteristika, popis

Pomůcky: Fixy, pastelky, klubíčko, papír A3 tabule, text Jana Nerudy o představě učitele

z 18. století

Věková skupina: 9-11 let

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny

Metoda: rozhovor, brainstorming

Téma: Jaký by měl dnes být ideální učitel?

Učitel si v hodině vlastivědy se žáky krátce povídá na téma: Jaký by měl dnes být ideální učitel. Vysvětlí aktivitu a pravidla brainstormingu.

Pro motivaci v souvislosti s historickou výstavou přečte krátký úryvek z fejetonu Jana Nerudy o tom, jaká byla představa o povinnostech učitele v roce 1872.

Žáci si také prohlédnou historické školní fotografie, které sami přinesli nebo obdrželi od učitele. Jako formu a metodu použije brainstorming, který je veden pedagogem.

Pedagog použije pro tuto příležitost formu Klubíčko. Žák, který dostane jako první klubíčko

do ruky, řekne první slovo, které ho v souvislosti s daným tématem napadne.

Konec provázku stále drží v ruce a hodí (předá) klubíčko dalšímu spolužákovi. Ten řekne další slovo. Slovo se musí opírat o dané téma. Učitel zapisuje jednotlivá hesla na tabuli. Upozorní žáky, že se nemusí držet pouze popisu vnějších znaků, ale i charakterových vlastností apod.

Žák, který chytí provázek, ho opět podrží a hodí klubíčko dál. To se stále opakuje a mezi žáky vzniká síť z provázku, ale i ze slov.

Tato aktivita končí v ten moment, kdy se vystřídají všichni žáci.

Nakonec každý žák pevně podrží svůj kousek provázku a všichni najednou zdvihnou nad hlavu síť. Tato síť se stane symbolem vzájemných souvislostí. Žáci si tuto síť pozorně prohlédnou a položí ji na zem. Provázek se pak namotá zpět do klubíčka.

Obměna: Žáci mohou provázek zpětně házet a namotávat sami. Ve druhé části hodiny žáci na papír A3 samostatně kreslí obrázek ideálního učitele.

Každý žák svůj obrázek popíše. Jako vodítko (legendu) může použít hesla získaná v brainstormingu. Nakonec učitel vyvěsí všechny obrázky na nástěnku před třídu a přidělí jim čísla. Vzhledem k tomu, že jsou určeny pro prezentaci školy, je potřeba vybrat ty nejlepší z nich. Žáci vedlejšího pátého ročníku pak napíší na připravené lístečky číslo obrázku, který se jim zdá nejpovedenější. Hlasovací lístek odevzdá učiteli. Učitel pochválí všechny žáky za zpracování úkolu a vybere 5 nejlépe ohodnocených obrázků, které budou vystaveny na výstavě.

Obrázek 3 Výstava - prezentace obrázků

V. ročník

Výtvarná výchova, Vlastivěda

Aktivita: Kresba státníků – prezidentů – Stalin, Lenin, Gotwald, Husák, Havel

Pomůcky: Čtvrťka A4, fixy, fotografie osobností

Předměty: Výtvarná výchova, Vlastivěda

Věková skupina: 11-12 let

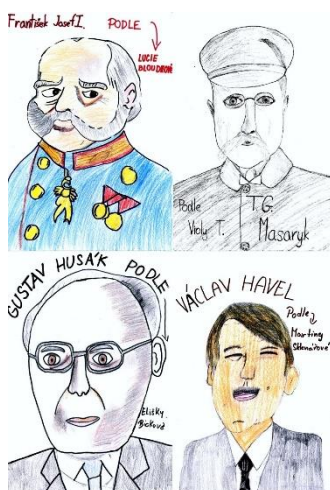
Časová dotace: 1 vyučovací hodina

V návaznosti na hodinu vlastivědy - totalitní režimy vytvořili žáci v hodině výtvarné výchovy portréty státníků, které byly rovněž součástí výstavní expozice a nejlepší z nich budou otištěny v místním časopisu Soutok.

Obrázek 4 Státníci - výstava

Obrázek 5 výběr - Soutok

VI. - VII. ročník

Aktivita: Komparace fotografií

Pomůcky: 2x Fotoaparát Olympus XZ -1, historické školní fotografie, tužka, papír

Věková skupina: 11-12 let

Časová dotace: 2 vyučovací hodiny

Metoda: rozhovor, vyprávění a čtení úryvků z publikace ZŠ Davle, názorně demonstrační - slovní instruktáž, dovednostně – praktická – pořízení snímků

Téma: Pořízení srovnávací fotografie známého místa nebo školní fotografie

Na toto téma byly vyčleněny 3 vyučovací hodiny. První hodinu dostali žáci k dispozici fotoaparáty a seznámili se správným postupem při pořizování skupinových fotografií. Žáci si dělali poznámky. Poté byli rozděleni do 2 skupin. Každá skupina

si po vzájemné diskuzi zvolila komunikátora (vedoucího) a zapisovatele. Společně si ve skupině vybrali z přinesených i přidělených fotografií dvě místa, kde budou pořizovat komparační fotografie. Sami si naplánovali a určili role a pořídili si (dle instrukce učitele) náčrtek budoucí fotografie.

Následně se celá třída odebrala ven, pořídít fotografie. Tato aktivita byla celá v režii žáků. Pořízené fotografie byly součástí výstavy. Následně byly vystaveny v prostorách školy. Žáky tato aktivita nesmírně bavila. Ocenili zejména to, že jim učitel prakticky nezasahoval do plánování ani realizace aktivity.

Obrázek 6 Štěchovice 50. léta

Obrázek 7 Štěchovice 2015

VIII. - IX. ročník

Aktivita: Škola kdysi

Předmět: Český jazyk

Pomůcky: Ukázky z knih, Komenského přísloví, Publikace Historie ZŠ Davle, fotografie školy, pracovní list, tužka, papír

Věková skupina: 13 -16 let

Časová dotace: 3 vyučovací hodiny

Metoda: analýza textů, vyprávění a čtení úryvků z publikace ZŠ Davle

Téma: Seznámení se školou v minulosti

Žáci měli předem za domácí úkol zjistit informace od rodičů a prarodičů o tom, jaká byla škola v době, kdy ji navštěvovali. Žáci v této věkové kategorii však již tolik nespolupracovali, byli málo aktivní. Velmi málo jich přineslo nějaký příspěvek - vzpomínku. I tak se ale sešlo několik pěkných ukázek památníků, slabikářů, fotografií. Jedna žákyně přinesla aktovku a počítadlo z padesátých let minulého století. Byla to však dcera jedné z kolegyň.

Obrázek 8 Výstava - přinesené předměty

Reflexe:

Reflexe většiny činností byla provedena v jednotlivých hodinách. Učitelé si při diskuzi s žáky ověřovali porozumění. Snažili se zapojit do projektu všechny žáky, některé ale museli opakovaně vyvolávat, protože byli neaktivní. Úkoly byly hodnoceny slovně i známkou.

U nižších ročníků i malou odměnou. Závěrečná výstava Prohledej půdu se sama o sobě stala hodnocením celého školního projektu. Tato výstava byla velmi kladně přijímána, jak samotnými žáky, tak učiteli a v neposlední řadě veřejností. Projekt hodnotím jako velmi úspěšný. Reakce ze strany žáků, pedagogů a veřejnosti byly bez výjimky pozitivní.

O výstavě byla natočena reportáž pro regionální televizi Regio TV. Mnou namluvená upoutávka na výstavu, byla několikrát odvysílána Českým rozhlasem na stanicích Region a Regina. O výstavě vyšlo a vyjde i několik článků v místním tisku. Jeden z článků píše i žáci deváté třídy ze Štěchovic, kteří se mnou z vlastní iniciativy přišli udělat rozhovor do časopisu Štěchovické proudy. Během výstavy zajímaly štěchovické žáky nejvíce informace o židovském obyvatelstvu a koncentračním táboře v Hradištku. Davelští žáci, se zase nejvíce ptali na davelskou synagogu a dobývání Ostrovského kláštera husity.

Od pedagogů jsem nezaznamenala jedinou negativní reakci. Většina z nich se vyjádřila, že výstavu navštíví ještě jednou, mimo pracovní dobu, aby si všechny exponáty měli čas detailně prohlédnout. Reflektivním výstupem je pro mě pamětní kniha, kde je evidována celková návštěvnost a zpětná vazba od jednotlivých návštěvníků. Kopie hodnocení jsou přílohou této práce. Mladší žáci vybraných tříd hodnotili výstavu i pomocí výtvarné činnosti. Jejich obrázky jsou taktéž součástí přílohy. O výstavě byl napsáno několik článků, které však ještě nevyšly.

Názory některých návštěvníků:

Článek do časopisu Soutok od RNDr. Josefa Klimeše, bývalého pedagoga UK

Výstava Prohledej půdu - aneb dobrá věc se podařila!

26. 2. až 8. 3. 2015

Když jsem poprvé četl o tomto projektu, řekl jsem si, že to je výborný nápad, ovšem za předpokladu široké podpory našich občanů, školy, obecního zastupitelstva i nesmírné práce a nadšení autorů výstavy Kateřiny Obermajerové a Karla Vančury. Dovedl jsem si představit, kolik úsilí bude potřeba vynaložit při pátrání v různých archivech a kronikách, stejně jako při tvorbě a uspořádání celkové expozice výstavy. Dnes se velice omlouvám za tento poněkud skeptický pohled, neboť realita předčila mé veškeré očekávání.

Karla znám dlouho, takže znám i jeho entuziasmus, ale Katku Obermajerovou jsem vůbec neznal. Poznal jsem ji až při návštěvě výstavy jako mladou, zapálenou učitelku se zájmem o historii, která si dokonce téma Historie ZŠ Davle zvolila za svoji bakalářskou práci při studiu na Pedagogické fakultě UK. Tato práce se pak stala nejen podnětem pro budoucí expozici, ale i pro stejnojmennou publikaci téže autorky, vydanou úřadem městyse Davle u příležitosti zahájení výstavy.

Vlastním cílem výstavy byla snaha poskytnout návštěvníkům, zejména pak mládeži ucelený pohled na historický vývoj naší obce a jejího školství v minulých dobách, doložený jak písemným materiálem včetně již citované publikace, tak množstvím historických fotografií a dobových artefaktů. Příprava výstavy trvala téměř rok, neboť bylo nutné nejdříve požádat spoluobčany o poskytnutí, resp. zapůjčení předmětů, které se jakýmkoliv způsobem týkají školy, vzdělávání a místní historie vůbec. Řada předmětů byla z osobních sbírek autorů, některé dokumenty zapůjčilo Národní pedagogické muzeum a knihovna Jana Amose Komenského. Pomáhal i Státní archiv v Dobřichovicích a zejména Úřad městyse Davle v čele se starostou Mgr. Jiřím Prokúpkem.

Je až neuvěřitelné, kolik fotografických, listinných a věcných dokladů z historie naší obce a školy se podařilo soustředit díky vnímavým spoluobčanům naladěným na

stejnou strunu jako autoři výstavy. Myslím, že původní záměr se podařilo beze zbytku naplnit, neboť již v prvních dvou dnech po otevření výstavy ji navštívilo více jak 300 žáků základních škol. K dispozici měli pro první i druhý stupeň pracovní listy, které aktivně vyplňovali. Nejoblíbenějším exponátem výstavy se stala školní lavice z 19. století, do které mohli žáci usednout a pokusit se husím brkem namočeným v dobovém kalamáři, napsat pár řádků, např. v hlaholici. Kdo měl zájem, mohl si kleknout na hrách, případně vyzkoušet některý z dalších tělesných trestů, dříve ve škole hojně užívaných.

Nevím sice, jaká byla celková návštěva výstavy, ale věřím že velká, protože jenom při mých asi pěti návštěvách jsem měl vždy příležitost si s řadou přítomných zavzpomínat na poválečná školní léta a učitele, kteří se nesmazatelně vryli do naší paměti. Pro mne to během osmileté školní docházky byli: Bohumil Chvátal, František Hartman, Žofie Laudová, František Boudník, Jindřiška Růžičková, Eva Nývltová, Ludmila Pokorná, Jan Novák, Vojtěch Zedek, Jaroslav a Jarmila Mestekovi, František Vorel, Blanka Matoušková, Vladimír, Pacovský a Radim Palouš. Zvláštní vztah mám k panu učiteli Boudníkoví, který byl vlastně první, kdo mě začal připravovat na budoucí přírodovědnou dráhu. Vodil nás totiž na svoji zahrádku a tam nás učil poznávat stromy, květiny, ptáky a prakticky nám ukazoval jak vysévat, sázet, správně zalévat, roubovat apod. Navíc byl pro mne zajímavý tím, že již učil i mé dva o 15 a 17 let starší sourozence a dokonce i moji maminku. Jako mladý učitel tedy musel přijít na školu někdy kolem roku 1910. I paní učitelka Pokorná, které jsme mezi sebou říkali „bábinka“ učila již mé sourozence a nám vštěpovala základy chemie a fyziky. Pan učitel Palouš mě vlastně neučil, ale obdivoval jsem ho, jak uměl lyžovat. Tehdy jsme chodili na svah, který se táhl od Hliníku přes Vinice až dolů k domům učitele Hartmana a Boudníka. My děti jsme se pokoušely o přívratné oblouky, zatímco pan učitel Palouš kolem nás svištěl elegantními kristiánkami. Po létech jsem se s ním setkal na půdě Rektorátu UK, již jako vysokoškolský učitel a oslovoval jsem ho Vaše Magnificence, neboť působil ve funkci rektora Karlovy univerzity. Přesto rád vzpomínal na dobu svého učitelování na naší škole.

Pro nás pamětníky je výstava tohoto typu nejen zdrojem poučení, ale i prostorem k meditaci - zamyšlení nad pomíjivostí času a vzpomínkou na ty, s nimiž jsme se v minulosti měli štěstí potkat a kde toto setkání pozitivně ovlivnilo náš další život. V této souvislosti děkuji autorům i za vzpomínku na paní učitelku Boženu Hofmeisterovou,

kteřá sice v Davli neučila, neboť se do naší obce přestěhovala ze Zbraslavi až v pokročilém věku, kdy spojila svůj život se stavitelem Ladislavem Dvořákem. V té době pracovala jako lektorka kronikářů na okrese Praha-západ, napsala monografii o spisovateli J. Š. Baarovi, provázela zájezdy s kulturně-historickým programem, pravidelně přispívala články do celostátního časopisu Rodina i do našeho Soutoku. Byla nositelkou několika ocenění za pedagogickou činnost a přednesla i v naší obci řadu přednášek o historii nebo umění. Je pro nás čest, že mezi námi žila, že jsme ji mohli potkávat a čerpat z jejích bohatých vědomostí.

Když pamětník začne jihnout, vezme-li na výstavě do ruky dřevěný penál, s jehož dvojníkem před 69 roky navštěvoval první třídu, je na čase končit! Proto velké poděkování autorům a všem kdo přispěli k úspěchu této krásné výstavy!

Josef Klimeš

Email od paní Mgr. Jany Hrubé – ředitelky ZŠ Davle

Dobrý večer paní Obermajerová,

dnes jsem navštívila Vámi organizovanou výstavu Prohledej půdu a musím Vám napsat, že to bylo super! Šli jsme se podívat s kolegou a se 6. třídou a jak za nás dospěláky musím říct, že jsme se leccos zajímavého dověděli, zasmáli, zavzpomínali – úžasná půlhodinka to byla. Dětem se líbila výstava též, každý si našel něco, co ho zaujalo.

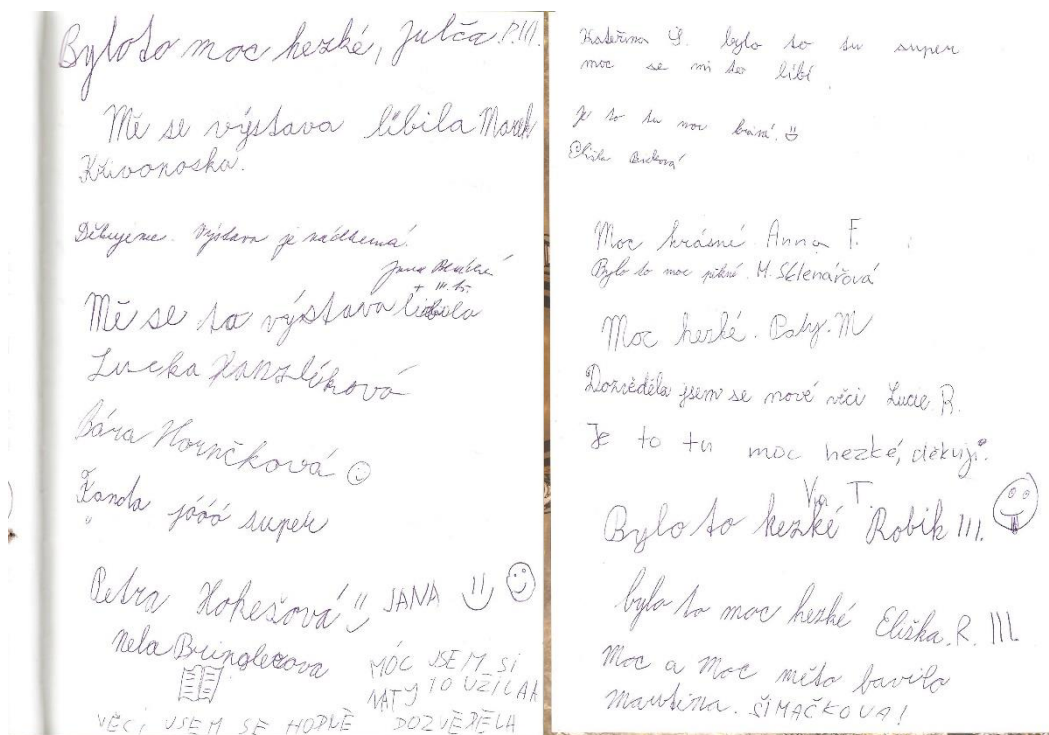
Oceňuji to VELKÉ množství práce, které jste s přípravou výstavy měla, opravdu klobouk dolů. Realita mnohonásobně předčila moje očekávání.

Takže ještě jednou děkuji za skvělý počin.

Pro Vaši informaci – dnes výstavu navštívilo cca 100 žáků II. stupně, po víkendu se vypraví žáci I. stupně, což bude ke 200 dětí.

Přeji Vám krásný, odpočinkový víkend.

Jana Hrubá

Obrázek 9 Pamětní kniha Výstava

7.1 REALIZACE PROJEKTU NA VÝSTAVĚ

V 1. den výstavy byl naplánován příjezd všech tříd štěchovické školy. (mimo tříd prvních)

Pan zástupce Strnad ze Štěchovic rozepsal jednotlivé návštěvy po půlhodinách.

Davelská škola měla rozpis podobný. Každá třída měla připravený pracovní list pro svou věkovou kategorii.

Záleželo na jednotlivých vyučujících, zda nechali žáky vyplňovat listy na místě nebo až ve škole v rámci odpovídajícího předmětu. Žáci s sebou měli také psací pomůcky.

Na výstavě byl připraven stůl, kde byla možnost na úkolech v PL pracovat.

Každou třídu jsem osobně přivítala a vysvětlila jim uspořádání jednotlivých panelů

a sled historických období na panelech. Dále jsem stanovila pravidla, jak se na výstavě chovat, jak zacházet s výstavními exponáty, které předměty je možné fotit apod.

Seznámila jsem je také s úplnými počátky vzdělávání v Ostrovském klášteře a s označením informací, které budou vyhledávat a zaznamenávat do pracovních listů. Překvapilo mě, jak byli naši žáci hodní a poslušní a jak pracovali s informacemi. Ocenila jsem i jejich třídní učitele, protože bylo vidět, jak dobře byli žáci na výstavu namotivováni a připraveni. Žáci všech ročníků aktivně vyhledávali informace. Někteří je přímo zaznamenávali do pracovních listů nebo si dělali vlastní poznámky, které pak měli doplnit až ve škole. Tento úkol splnili beze zbytku všichni žáci štěchovické školy, protože jsem si všimla, že byli od svých vyučujících velmi dobře motivováni. Druhý den navštívili výstavu žáci základní školy v Davli. Program výstavy probíhal podle stejného scénáře. Žáci davelské školy měli pracovní listy také připravené a podle referencí druhého lektora s nimi pracovali.

Co se týče kázně a motivace davelských žáků byla výrazně nižší, než u žáků štěchovických.

Davelská škola nám také na výstavu nedodala žádné příspěvky pro vlastní prezentaci školy na panelech. Museli jsme je doplnit sami. Přisuzuji to nedostatečné motivaci žáků ze strany učitelů.

7.2 PODROBNÝ PLÁN VÝSTAVY PROHLEDEJ PŮDU

Anotace výstavy: Výstava s názvem „Prohledej půdu“ o historii a školství a vzdělávání vybraných škol na okresu Praha - západ je prvotně určena dětem jako školní projekt, dále však byla využita i pro širokou veřejnost. V úvodu výstavy byli žáci seznámeni s nejstarší historií kláštera na Ostrově a jeho spojitostí se vzděláváním v našem kraji. Dostali základní informace o chronologickém sestavení panelů. Každý návštěvník je po zhlédnutí výstavy vybaven kompletní informací o tom, jak vypadalo školství a vyučování v našem regionu po stránce praktické, organizační i legislativní.

Cíle výstavy:

Výstava si klade za cíl představit všechny fungující i zaniklé školy v regionu a ukázat, že vesnické školy mohou konkurovat školám městským, a že poskytovaly a některé také doposud poskytují dobré vzdělání. Tento fakt konečně potvrzuje i pozdější úspěšnost některých bývalých žáků těchto škol. Ostatně bývalým úspěšným žákům i učitelům je věnován samostatný výstavní panel. Hlavním edukačním cílem celého projektu je seznámit návštěvníky s historií školního vyučování a ověřit si, jak jsou mladí návštěvníci schopni přijmout toto téma, jaké budou jejich reakce na informace, které budou aktivně sami zjišťovat a zpracovávat v pracovních listech a jak je zaujmou připravené aktivity.

Dalším podstatným cílem je konkrétní praktická zkušenost, získaná manipulací, hrou a prací s předměty, které budou součástí expozice. Budou to školní pomůcky, sešity, vysvědčení, dokumentace škol, slabikáře a čítanky, knihy, penály, kalamáře, lavice z 19. století, psací pomůcky z různých období, historické hračky. V návaznosti na moje předchozí zkušenosti bych chtěla rozvíjet a v praxi aplikovat nové pedagogické trendy, jako je např. projektové vyučování v rámci osobnostně sociální výchovy, výchovy k občanství.

Výstavní prostory

Scénář výstavy je navržen pro 4 základní školy a veřejnost. Pro výstavu byl vybrán prostor obřadní síně úřadu městyse Davle. Tyto prostory mi byly nabídnuty starostou Davle Mgr. Jiřím Prokúpkem. Původně jsem uvažovala o větším, ale méně komfortnějším prostoru.

Z důvodu nepřehlednosti velkého sálu jsem raději zvolila prostory menší, kde však bude mít kustod větší přehled o exponátech. Jedná se o jednu větší místnost v budově úřadu městyse Davle. Pro instalaci výstavy jsem využila panely, které mi byly zapůjčeny úřadem městyse. Dále mi pan starosta nabídl finanční pomoc v podobě zakoupení dvou

výstavních skleněných vitrín, které byly umístěny v rozích místnosti. Vzácné dobové školní obrazy, které jsem si vypůjčila ze Základní školy ve Štěchovicích, kde pracuji, jsem pomocí drátků a háčků zavěsila po celém obvodu místnosti. Panely zapůjčené od obce jsou poměrně stabilní, z masivního dřeva, takže byly umístěny ve středu místnosti. Na výstavu jsme si od spolku Vltavan Davle půjčili stoly, na kterých jsme umístili skleněné a plastové klip rámy, které nám rovněž zapůjčila obec. Cenné trojrozměrné předměty byly umístěny v celoprosklených vitrínách. Další předměty, hračky, pomůcky byly volně položené na stolech. V pravém rohu místnosti stála historická lavice z 19. století, kterou nám zapůjčila Základní škola v Loděnici. Zde se návštěvníci mohli posadit do dobové lavice a vyzkoušet si psaní husím brkem, klečení na hrachu nebo se seznámit s výpraskem rákoskou.

Texty a popisky

Texty ve výstavě byly vytištěny černou barvou. Bylo použito písmo Arial. Pro nadpisy jsem zvolila velikost 60, u podtextů 40 u textů a popisek 22. Řádkování textu 1,5. Nadpisy natiskneme na barevně rozlišené papíry. Fotografie, kopie dokumentů, kopie vysvědčení, školních obrazů i doplňkových textů byly lepeny na panely, klipy i stěny. „*Velikost zvoleného písma je závislá na vzdálenosti návštěvníka od vystavených exponátů a použitých textů. Při běžné pozorovací vzdálenosti mezi 0,5 až 1m od exponátu by mělo být pro návštěvníka bez zrakové vady a při dobrých světelných podmínkách nejmenší písmo velikost 5 mm, tj. 16- ti bodové písmo v počítačovém programu Microsoft Word.*“⁶⁶

Pro vypočítání velikosti písma můžeme použít také následující vzorec:

$$\text{velikost písma v cm} = \text{pozorovací vzdálenost v cm} / 200.^{67}$$

⁶⁶ Úvod do muzejní praxe. Učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace muzeí a galerií ČR. Praha : Asociace muzeí a galerií ČR, 2010, s. 278

⁶⁷ Tamtéž

Popisky byly součástí listů s fotografiemi. Vzhledem k tomu, že některé fotografie jsou anonymní, opatřila jsem je čísly a příchozí návštěvníci z řad veřejnosti je mohli označit a identifikovat.

Výstavní exponáty:

Učebnice od r. 1826 do 2012, metodické příručky, povinná školní četba, bible a náboženská literatura, ročenky, školní věstníky, časopisy, historické dětské časopisy, vzory písma, školní vysvědčení, výuční listy, školní výkazy, prvorepublikové spořitelní knížky, školní inspekční zprávy, lupy, potravinové lístky, mince, protektorátní dopisnice, protektorátní pracovní knížky, knihy s autogramy spisovatelů, menora, kopie úmrtních terezínských listů, sánky, lyže, školní výtvarné práce, aktovky, školní a pracovní sešity, písanky, historická školní lavice z 19. století, husí brky, inkoust, kopie školních obrazů K. S. Amerlinga,⁶⁸ školní fotografie od r. 1890, školní pomůcky (200 ks), počítadla, portréty státníků, originály školních obrazů 20. století, hračky, obrazové materiály a fotografie. Celkem 600 ks výstavních archiválií.

Aktivita na výstavě:

- psaní husím brkem
- krasopis kurentem, hlaholice
- psaní namáčecími pery z 19. století
- seznámení s azbukou (kustod recituje oslavnou sovětskou báseň)
- sezení v „Oslovské lavici“
- klečení na hrachu
- držení rákosky v předpažení

⁶⁸ Zapůjčeno na digitálním nosiči od Národního pedagogického muzea a knihovny J. A. Komenského.

Na tato díla byla sepsána smlouva.

Instalace výstavy

Výstavu jsem instalovala já společně s Ing. Karlem Vančurou CSc. Veškeré texty, fotografie a dokumenty mi vytiskl pan starosta, který mi také umožnil kopírovat vše potřebné přímo na laserové kopírce úřadu městyse Davle. Abych mohla na instalaci průběžně pracovat i mimo úřední hodiny úřadu, byly mi svěřeny klíče od celé budovy.

Propagace výstavy

K propagaci výstavy byl vytvořen plakát, letáky, online letáky, pozvánky na vernisáž pro zvané a pozvánky do poštovních schránek. Již v srpnu 2014 byla vyhlášena výzva „Prohledej půdu“, jejímž úkolem bylo shromáždit co nejvíce dokumentů a předmětů souvisejících se vzděláváním, školou a školním životem. Tato výzva byla opakovaně publikována v místních i regionálních periodikách, na webových stránkách škol, obcí, nástěnkách a vývěsních tabulích. Návrhy propagačních materiálů jsem si zhotovila sama.

S finální grafickou úpravou mi pomohl pan Ing. Vančura CSc. a s tiskem Mgr. Prokůpek, starosta Davle. Pozvánky na vernisáž byly rozeslány 14 dní předem, letáčky pro okolní obce úřady, školy, redakce regionálního tisku také (14 dní předem). Pozvánky do schránek se distribuovali týden před oficiálním zahájením výstavy. Pro potřeby výstavy jsem vytvořila webové stránky <http://www.prohledejpuđu.estranky.cz>. Zároveň bylo pozvání na výstavu oznamováno každý den místním rozhlasem od 23. 2. – 28. 2. 2015. Výstava byla zahájena slavnostní vernisáží pro zvané 26. 2. 2015 a ukončena 8. 3. 2015. Na vernisáži vystoupili se svým krátkým hudebním programem žáci ze základní školy Štěchovice Jana Čtyroká a Filip Frdlík. Úvodní slovo pronesl spoluautor výstavy pan Karel Vančura.

Na vernisáži bylo podáváno občerstvení, které zajistil úřad městyse Davle. Pozvána

byla i Regionální internetová televize, která natočila reportáž ze zahájení výstavy.⁶⁹ Český rozhlas natočil krátkou upoutávku pro stanice ČR2, ČR Regina, ČR Region, kterou jsem komentovala já. K příležitosti výstavy vydal úřad městyse Davle publikaci **Historie ZŠ Davle** v nákladu 100 ks. Tato publikace obsahuje text mojí bakalářské práce a nové obrazové přílohy. Publikaci bylo Národní agenturou pro ISBN přiděleno číslo **ISBN 978-80- 260- 7304- 8**.

VÝZVA OBČANŮM

„PROHLEDEJ PŮDU“

Vážení občané – přátelé historie,

pro projekt s pracovním názvem „PROHLEDEJ PŮDU“ hledáme k zapůjčení historické materiály, které mají souvislost se školou a školním životem. Jsou to zejména – školní zprávy, inspekční zprávy, kroniky, školní deníky, žákovské knížky, vysvědčení, penály, školní brašny, psací potřeby, učebnice, knihy, tělocvičné náčiní a hračky, ale i vaše vzpomínky a dobové fotografie.

Projekt je zaměřen zejména na vzdělávání dětí a mládeže obcí Davle, Štěchovice, Měchenice, Bojanovice, Bratřínov, ale i dalších přilehlých obcí.

*Pokud se zajímáte o bohatou historii našeho regionu, zapojte se a podpořte prosím tento projekt !!!! **PROHLEDEJTE PŮDU!***

Děkujeme Vám

Garant projektu: Kateřina Obermajerová
Email: prohledejpuđu@seznam.cz Mob.Tel. : 603 341 821

Obrázek 10 Výzva občanům

⁶⁹ Výstava Prohledej půdu V Davli. In: *Regionální internetová televize* [online]. 2015 [cit. 2015-04-07].

Dostupné z: <https://youtu.be/z9wTqmrwkZM>

7.3 FÁZE PŘÍPRAVY PROJEKTU

Fáze č. 1

Krátce před začátkem školního roku 2014/ 2015 jsem vyhlásila veřejnou výzvu projektu (tehdy) s pracovním názvem „Prohledej půdu.

Fáze č. 2

Tato výzva později byla později detailně představena i ředitelům jednotlivých škol, které byly zařazeny do projektu. Každé škole byla po předjednané domluvě zaslána tato výzva:

Vážení,

ráda bych Vám představila unikátní projekt, který připravujeme na únor roku 2015. Jedná se o projekt výstavy, která bude zaměřena zejména na školu a vývoj českého školství od jeho počátků až po současnost. V této souvislosti se na Vás obracíme s žádostí o pomoc při vyhledávání písemných dokumentů, tištěných a fotografických materiálů a trojrozměrných artefaktů. Mnohé z těchto pro budoucí generace cenných artefaktů dnes leží zaprášené na půdách a ve skříních. Pomozte nám tedy toto bohatství uchovat.

KDE?

Výstava se bude konat v obřadní síni úřadu městyse Davle od 26. 2. - 8. 6. 2015. V případě Vašeho zájmu o návštěvu výstavy v dopoledních hodinách, mě prosím kontaktujte k dohodnutí přesného času.

JAK SE MŮŽETE DO PROJEKTU ZAPOJIT?

- Prezentací vaší (současné) školy formou nástěnky ve formátu 100x50 cm (nebo A2). Pro žáky bude připraven pracovní list tematicky navazující na výstavu.

Pořízením srovnávací fotografie vlastní obce (školy) a následným vystavením.

V příloze Vám zasílám archivní fotografie ke komparaci. Mohu dodat i další.

Aktivita může být žákům zadána jako samostatný úkol nebo být realizována v rámci hodin prvouky, vlastivědy, občanské výchovy a dějepisu. Každá škola obdrží při návštěvě výstavy zdarma publikaci „Historie ZŠ Davle“, kterou je možno použít jako didaktický materiál k výuce. Všechny materiály k výstavě musí být předány do poloviny února 2015.

Fáze č. 3

Zájem o zapojení do projektu projevily dvě základní školy, jedna praktická a jedna škola mateřská. Základní málotřídní škola Slapy zájem neprojevila a Základní škola Hradištko zájem projevila, ale problémem byla obtížná dopravní dostupnost celé školy. Byla tedy domluvena další spolupráce s tímto tématem a zaměřením. Škola v Hradištku má svůj vlastní výstavní prostor - aulu, kam by se případně mohla výstava nainstalovat.

Obrázek 11 ke komparaci- vzor

Fáze č. 4

Začala jsem pravidelně navštěvovat badatelnu Státního okresního archivu Praha - západ se sídlem v Dobřichovicích a postupně jsem vyhledávala různé archivní materiály týkající se školství a vzdělávání v našem regionu. Zaměřila jsem se především na archiválie škol v nejbližším okolí Davle. Všechny dokumenty jsem detailně zdokumentovala digitálním fotoaparátem. Nejstarší kroniky, ve kterých bylo písmo obtížně rozlišitelné, jsem podrobila detailní analýze pomocí zvětšovacího skla a postupně jsem si dělala poznámky. Tyto informace jsem poté zpracovala v teoretické části samotné práce.

Fáze č. 5

Souběžně s výzvou, jsem si založila emailovou schránku prohledejpuďu@seznam.cz a každodenně jsem sledovala nově příšlou poštu. Pokud se někdo ozval, domluvila jsem si s ním schůzku a navštívila jsem ho doma. Protože tímto způsobem se mi ozvali převážně staří lidé, rezervovala jsem si na návštěvu více času. Cestovala jsem vlastním autem, protože někteří lidé bydleli ve vzdálených obcích. Materiály, které jsem obdržela byly zaevidovány a uschovány u mě doma. Při těchto (někdy velmi časově náročných) návštěvách jsem nahrála nebo napsala některé rozhovory, které v práci uvádím.

Fáze č. 6

Přibližně v září 2014 jsem si začala pravidelně dopisovat s Ing. Karlem Vančurou CSc. o tom, co se nám podařilo získat za archiválie a jak celou výstavu začneme konkrétně připravovat. Někdy jsme si pro upřesnění poslali během dne i 10 emailů. Postupně se nám fond předmětů, fotografií a dalších archiválií rozrostl zhruba na 650 ks. Během našich schůzek jsme rozplánovali i vlastní podobu výstavy. Nakreslili a popsali jsme plán rozložení jednotlivých panelů, stolů a ostatního nábytku v obřadní síni. Dále jsme určili, jak bude výstava časově uspořádána.

Fáze č. 7

V lednu 2015 jsem po dohodě navštívila Národní pedagogické muzeum a knihovnu J. A. Komenského ve Valdštejské ulici v Praze. Byla jsem velmi ráda, že mi návštěva

byla umožněna, protože muzeum je doposud v adaptaci a pro veřejnost je uzavřeno. Díky ochotě paní ředitelky a zejména paní Mgr. Magdaleny Šustové, která má na starosti historickou podsbírku knihy, jsem celé odpoledne připravovala a fotila materiály pro výstavu - historické učebnice, ročenky a sborníky. Navíc jsem dostala k dispozici digitalizované Amerlingovy obrazy, na jejichž zapůjčení pro výstavní účely jsem sepsala smlouvu.

Paní Šustová mi nabídla ještě další exponáty, které jsem si mohla zdarma zapůjčit. Mnoho fotografií jsem také pořídila v dobrichovickém archivu. Můj domácí digitální archiv obsahuje momentálně něco kolem 2000 fotografií, které se týkají škol a vzdělávání v celém okrese.

Fáze č. 8

Začátkem února jsem dohodla s panem starostou úřadu městyse Davle konkrétní podmínky, které se týkaly otevírací doby výstavy, podoby výstavy, hmotného zajištění vernisáže a výstavy. Byly mi zapůjčeny klíče od úřadu. Během pracovní doby úřadu jsem měla přístup i k barevné kopírce.

S panem Karlem Vančurou jsme domluvili konečnou podobu výstavy i názvy panelů a rozdělili jsme si jednotlivé úkoly. Panely byly označeny takto: Počátky vzdělávání a první škola v Davli.

- První školy v našem regionu
- Davle, Štěchovice, Hvozdnice, Bojanovice, Měchenice
- Začátek 20. století a první republika
- Období protektorátu 2. světová válka
- Židovské obyvatelstvo – Davle a okolní obce
- Škola za vlády jedné strany 1946 – 1989 Osvobození - Totalita - Normalizace
- Školství po roce 1989 1990 – 2014
- Chodili do školy v Davli...

Fáze č. 9

Od 20. 2. 2015 jsem každodenně po pracovní době chodila na úřad a dávala jsem dohromady jednotlivé panely. Poprosili jsme pracovníci úřadu paní Květoslavu Dufkovou, aby každý den oznámila místním rozhlasem pozvání na výstavu. Obec nechala navést stoly, které jsme s panem Vančurou rozmístili podle předem připraveného nákresu a přinesli jsme i výstavní panely.

Díky mému manželovi jsme konečně mohli umístit cenné exponáty do vitrín, které manžel sestavil a nainstaloval. Přivezl nám i historickou lavici z 19. století, kterou nám laskavě zapůjčil pan ředitel ze školy v Loděnici u Berouna. Z té jsem měla opravdu obrovskou radost, protože její vyhledání a zprostředkování zápůjčky byl opravdu problém. Spoléhala jsem totiž na to, že se lavice stane stěžejním exponátem celé výstavy. Většina škol se totiž tohoto školního nábytku beze zbytku zbavila již po roce 1989. Považuji to za velikou a nenávratnou škodu.

Na půdě davelské školy jsem ještě nakonec našla jeden exponát lyží ze sedmdesátých let a židli z let padesátých. Den před výstavou a vernisáží jsme spolu s panem Vančurou dokončovali expozici až pozdních večerních hodin.

8 ZÁVĚR

Jsem ráda, že mohu říci, že se mi podařilo naplnit stanovené cíle práce.

Připravený projekt výuky lze využít i opakovaně, v dalších letech, pro různé školy.

Většina výstavních panelů je zakonzervována pro další použití a u archivních exponátů je předjednána opětovná zápůjčka. Panely budou znovu použity pro plánovanou výstavu 80.výročí štěchovické školy, kterou chytáme na červen letošního roku.

Vzhledem k tomu, že již dlouhodobě pracuji s původními prameny, získala jsem již určitou zkušenost jakým způsobem je analyzovat. Původní prameny, jako jsou pamětní knihy, kroniky a školní dokumenty jsou totiž velmi vzácným materiálem jak pro učitele, tak pro samotné žáky.

Přinášejí inspiraci a možnost srovnání jednotlivých historických období, lidí a jejich osudů.

Ověřila jsem si také, že se dají velmi dobře využít jak v běžné výuce, tak při tvorbě projektů zaměřených na historii, etiku, sociální komunikaci a občanskou výchovu. Již při plánování projektu mě napadla otázka, zda bude mít připravovaný projekt vliv na žákovské postoje k vlastní škole, její historii a historii obce. Nestrukturovaným pozorováním během přípravy projektu a během samotné výstavy jsem si ověřila, že si někteří žáci postoje ke škole upravili nebo opravili. Zajímalo je, jací byli učitelé v minulosti, nejvíce v 18. století. Někteří byli překvapeni, jak daleko děti chodily do školy a kolik se za školu platilo. Viděla jsem v praxi, že najednou projevují zájem o naprosto běžné každodenní věci. Přesvědčila jsem se o tom, že je velmi důležité seznamovat žáky s jejich historií. Tím, že se žáci seznámí s historií jejich bydliště, okolí, rodiny a přátel je podle mě k pochopení širších historických souvislostí stěžejní.

Rukama dětí na výstavě mnohokrát prošla Káča - vlček, dříve naprosto běžná hračka, traktůrek ze špulky od nití, hlavolam fotbálek nebo třeba jen obyčejná versatilka. Děti měly nesmírný zájem o psaní husím brkem namočeném v dobovém kalamáři.

Bezkonkurenčně nejoblíbenější aktivitou bylo klečení na hrachu a výprask rákoskou.

Na tuto aktivitu dokonce stála dlouhá fronta. Potěšilo mě, že i žáci osmých a devátých

ročníků, které není lehké něčím zaujmout, nebrali tento projekt a samotnou výstavu jako „nutné zlo“.

V průběhu výstavy jsem zjistila i další zásadní věc, a to, že mě muzejní pedagogika a lektorování nesmírně baví. Navíc jsem měla i velmi dobrý pocit, ze svých lektorských výstupů. Tato činnost pro mě byla zajímavá jak v souvislosti s dětmi, tak i v práci s dospělou populací. Do budoucna by mě velmi lákala představa, vytvářet větší, strukturované programy, které jsou koncipovány ve vazbě na RVP. Výuka regionální historie formou setkávání žáků v mimoškolních prostorách, nabízí inovativní uplatňování metod a forem, které jsou inspirovány přístupy konstruktivní a zážitkové pedagogiky.

Z hlediska školního projektu byl asi nejdůležitější edukační potenciál výstavy, jehož požadavky a výstupy měli žáci promítnout do připravených pracovních listů. Myslím, že se to podařilo. Žáci aktivně procházeli výstavou, četli jednotlivé panely, aktivně vyhledávali informace, komunikovali ve skupinách, dotazovali se.

Při závěrečné reflexi celého projektu jsem zjistila, že je velmi důležitá spolupráce školy a jejího zřizovatele. Jestliže zřizovatel školu dostatečně podporuje, je tato podpora viditelná i navenek. Zároveň má i vliv na celkové klima školy. Při projektu tohoto druhu je tato podpora nezbytná. Velmi si tedy vážím spolupráce a podpory úřadu Městyse Davle, zejména pana starosty Mgr. Jiřího Prokúpku, který mi umožnil výstavu zrealizovat v prostorách obřadní síně úřadu městyse Davle. Výstavu navštívilo během prvního týdne 520 dětí. Celkem výstavu navštívilo 800 návštěvníků.

9 SEZNAM POUŽITÝCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

- BARTONÍČEK, Antonín. *Benediktinský klášter sv. Jana Křtitele na Ostrově: Oběť husitských válek*. Praha: Antonín Bartoníček - Praha - H. Krč, 1940. přehled regionálních zajímavostí Zbraslavska, Jílovska a Říčanska: Svazek 3. s. 6
- BĚLECKÝ, Zdeněk: *Klíčové kompetence v základním vzdělávání*. V Praze: Výzkumný ústav pedagogický, 2007; 75 s. ISBN 978-80-87000-07-6
- ČAPKA, František, VACULÍK Jaroslav: *K problematice hygieny na školách první republiky.: 2. konference ŠKOLA A ZDRAVÍ 21. 2006*.
- HANSL FRANTIŠEK: *Smíchovsko a Zbraslavsko: Společnou prací učitelstva*. Vydáno k oslavě panovnického jubilea Jeho císaře a krále, apoštolského veličenstva, císaře a krále, FRA. 1899.
- HEŘMAN, František: *Štěchovice v historii tisíciletí*. Benešov: Středočeské tiskárny, n. p.
- CHARVÁT, Petr: *Boleslav II.: sjednotitel českého státu*. Vyd. 1. Praha: Vyšehrad, 2004, 198 p., [8] ISBN 80-702-1657-3
- KASÍKOVÁ, Hana: *Kooperativní učení, kooperativní škola: teoretické a praktické problémy*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1997, 147 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-717-8167-3; s. 49.
- MINKSOVÁ, Ivana: *Měchenice: proměny v čase*. V Měchenicích: Obecní úřad, 2013, 155 s., [20] s. obr. příl. ISBN 978-80-260-4232-7.
- MORKES, František: *Devětkrát o českém školství (přehledný průvodce)*. 1. vyd. V Praze: Pedagogické muzeum J. A. Komenského, 2004, 52 s. ISBN 80-901461-6-3. s. 32
- ŠMERÁK, Václav a Jiří ŠKUBA. *Mezi Vltavou a Sázavou: 1061-2011*. Vyd. 1. Krňany: Mezi řekami, 2011, ISBN 978-80-260-0384-7; 275 s.

TRUHLÁŘ, Josef. *Paběrky z rukopisů Klementinských*. 1898. vyd. Praha: Česká akademie, 1898. Věstník s. 218

VALIŠOVÁ, Anna a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele: podoby vyučování a třídní management, osobnost učitele a jeho autorita, inovace ve výuce, klíčové kompetence ve vzdělávání, práce s informačními prameny, pedagogická diagnostika*. 2. rozšířené a aktualiz. vyd. Editor Alena Vališová, Hana Kasíková. Praha: Grada, c2011, 456 s., ISBN 978-802-4733-579. s. 73.

VELINSKÝ, Stanislav: *Soustavy individualizovaného vyučování*. Brno, 1932.

VLČEK, Pavel, Petr SOMMER, Dušan FOLTÝN: *Encyklopedie českých klášterů*. 1. vyd.

Praha: Libri, 1997, 782 s. ISBN 8085983176. s. 210-213.

Úvod do muzejní praxe. *Učební texty základního kurzu Školy muzejní propedeutiky Asociace*

muzeí a galerií ČR. Praha : Asociace muzeí a galerií ČR, 2010, s. 278

Almanach: ohlédnutí: 1942-2012 : *vzpomínky pamětníků na vystěhování obyvatel Neveklovska a Sedlčanska za II. světové války ve středních Čechách*. Vyd. 1. Editor Václav Šmerák. Krňany: Mezi řekami, 2012, 207 s. ISBN 978-80-260-2783-6

Internetové zdroje:

MALINKA, Josef: *Projektové vyučování: metodická příručka* [on-line]. Uherské Hradiště, 2011 [cit. 2015-03-22]. Metodická příručka. SPHZ. Dostupné z:

<http://www.ssphz-uh.cz/doc/1102/element/32961/download>.

10 SEZNAM OBRÁZKŮ SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - PL

Obrázek 2 - Projekt Moje rodina

Obrázek 3 - Výstava - prezentace obrázků

Obrázek 4 - Státníci - výstava

Obrázek 5 - výběr - Soutok

Obrázek 6 - Štěchovice 50. léta

Obrázek 7 - Štěchovice 2015

Obrázek 8 - Výstava - přinesené předměty

Obrázek 9 - Pamětní kniha Výstava

Obrázek 10 - Výzva občanům

Obrázek 11 - ke komparaci- vzor

Obrázek 12 - PL pro II. stupeň

Obrázek 13 - PL pro II. stupeň

Obrázek 14 - PL pro I. stupeň

Obrázek 15 - Znovunalezená první školní kronika Davle

Obrázek 16 - školní třída v Davli 1930

Obrázek 17 - exkurze davelských žáků u hrnčíře Dvořáka

Obrázek 18 - školní foto Davle 1946

Obrázek 19 - školní foto Štěchovice 1937

Obrázek 20 - pojistka učitel Boudník

Obrázek 21 - socialistický závazek 1956

Obrázek 22 - vysvětlení J. Truchelkové k zameškání vyučování 1918

Obrázek 23 - Lístek řediteli -stížnost na ind. učitelku Truchelkovou 1918

Obrázek 24 - Dopis dětem 60. léta

Obrázek 25 - historické vysvědčení archiv NM J. A. Komenského

Obrázek 26 - Amerlingův školní obraz archiv NM J. A. Komenského

Obrázek 27 - Amerlingův školní obraz archiv NM J. A. Komenského

Obrázek 28 - Historická čítanka - varování před krádeží

Obrázek 29 - Historická čítanka 1857

Obrázek 30 - Počítání na obrázcích - zřejmě 19. století

Obrázek 31 - Autoři výstavy Prohledej půdu

- Obrázek 32 - Vernisáž 26. 2. 2015**
Obrázek 33 - Žáci IX. třídy ZŠ Štěchovice
Obrázek 34 - Jim Jansen 40 . léta
Obrázek 35 - Rákoska a osmáci ze Štěchovic
Obrázek 36 - Kalendárium Střední Čechy
Obrázek 37 - Můj web Prohledej půdu
Obrázek 38 - klášter Ostrov 2014
Obrázek 39 - PL - 3. třída ZŠ Štěchovice
Obrázek 40 - Pracovní list 5. třída
Obrázek 12 - davelští žáci na výstavě

11 SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Náklady na stavbu a vybavení školy

Tabulka 2 Počty žáků- nová škola

PRACOVNÍ LIST K VÝSTAVĚ - Prohledej půdu

1. Zjistí, kdy a kým byl založen daveleský klášter Ostrov u Davle (celý název: klášter Stětí sv. Jana Křtitele na Ostrově) a jaké pořadí zaujímá dle data jeho založení?

Řešení: Český kníže Boleslav II.

Klášter byl založen „pro větší upevnění kázně křesťanské“ jako třetí v Čechách (po předchozím založení ženského benediktinského kláštera u sv. Jiří na Pražském hradě a mužského kláštera v Břevnově).

2. Jak se jmenoval první opat kláštera Ostrov u Davle?

Řešení: Prvním jeho opatem se stal německý mnich Lambert (Lantbert).

3. V kterém roce byl klášter vypálen husity?

Řešení: Konec slávy kláštera nastal v roce 1420. Pražané, vedeni zřejmě zfanatizovaným husitským knězem Korandou, přitáhli v ozbrojených davech k Ostrovu, kde se jim řeholníci tvrdě postavili na odpor.

4. Doplň text podle panelu. Odpovědi zjistíš pomocí panelu – (První škola v Davli a vzdělávání do počátku 20. století)

Všeobecný školní řád zavedla Marie Terezie roku Čtyři roky poté (.....) vzniká první škola v Davli, zřízená při faře u svatého Místnosti na vyučování byly najaty od obce a ve škole prý tehdy vyučovali vysloužilci, kteří kdysi na vojně pochytili něco málo z

Řešení : Všeobecný školní řád zavedla Marie Terezie roku 1774. Čtyři roky poté (1778) vzniká první škola v Davli, zřízená při faře u svatého Kiliána.

Místnosti na vyučování byly najaty od obce a ve škole prý tehdy vyučovali vysloužilci, kteří kdysi na vojně pochytili něco málo z trivia.

5. Co je to trivium?

Řešení: TRIVIUM - čtení, psaní a nejjednodušší počty.

Kateřina Obermajerová, pracovní list k výstavě Prohledej půdu <http://www.prohledejpuudu.estranky.cz/>

Obrázek 13 - PL pro II. stupeň

6. Co to byly chlebenky, cukřenky a moučenky?

(Pomůže ti panel První republika)

V době 1. světové války byly vydávány lístky na potraviny tzv. chlebenky, cukřenky a moučenky.

7. Jaký dal Karel Slavoj Amerling český název obrázku slona?

Řešení: Slon hindustanský

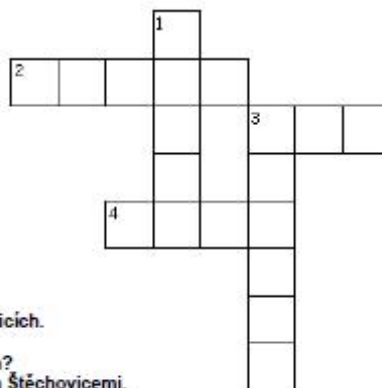
8. Doplň do textu :

Karel Slavoj Amerling založil v rocenaMěstě v Praze vzorovou školu, nazvanou..... Název byl inspirován tradicí slavného přemyslovského hradiště Budeč, kde se údajně nacházelav Čechách.

Řešení: Karel Slavoj Amerling založil v roce 1842 na Novém Městě v Praze vzorovou školu, nazvanou Budeč. Název byl inspirován tradicí slavného přemyslovského hradiště Budeč, kde se údajně nacházela první škola v Čechách.

9. Vyřeš doplňovačku KRIS KROS

Vodorovně

2. Městys s ostrovem.

3. Je určen k plavení dřeva.

4. Technická památka ve Štěchovicích.

Svisle

1. Co se dolovalo ve Štěchovicích?

3. Největší řeka protékající Davlí a Štěchovicemi.

Řešení

Vodorovně

2. Davle

3. vor

4. most

Svisle

1. zlato, 3. Vltava

Kateřina Obermajerová, pracovní list k výstavě Prohléděj půdu <http://www.prohlidejpudu.estranky.cz/>

Obrázek 14 PL - pro II. stupeň

PRACOVNÍ LIST K VÝSTAVĚ - Prohledej půdu

1. Jak se nazýval klášter, který stával na davejském ostrově?

Řešení: klášter Ostrov u Davle

(celý název: klášter Stětí sv. Jana Křtitele na Ostrově někdy Ostrovský klášter)

2. Komu se říká „Učitel národů“? Odpověď hledej na prvním výstavním panelu.

Řešení: Jan Amos Komenský

3. Jaký psací nástroj se používal na psaní v obecné škole?

Řešení: Psalo se husím brkem namočeným v inkoustu.

4. Zjisti, který známý malíř navrhl 2 nástěnné školní obrazy, které visí na stěně naproti vstupním dveřím. Nápodědou ti mohou být knihy Vinetta nebo Robinson Crusoe, které jsou také součástí výstavy.

Řešení: Zdeněk Burian

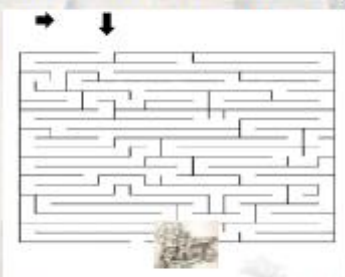
5. Kdo je autorem knihy Malý Bobeš?

Řešení: Josef Věromír Pleva

6. Na panelu „Vysvědčení“ najdi vysvědčení z roku 1865 a pokus se rozluštit, jakou měl žák první třídy Josef Pivný známku z předmětu náboženství.

Řešení: velmi dobře

7. Benediktinský mnich hledá cestu do kláštera. Pomoz mu ji najít.

Kateřina Obermajerová, pracovní list k výstavě Prohledej půdu <http://www.prohledejpuu.estranky.cz/>

Obrázek 15 - PL pro I. stupeň

Školní rok 1918/9.

Školní rok započal dne 16. září 1918 sloučením božími v 8 hod. ve farním chrámu Páně n sv. Kiliána.
Zakoření školního roku bylo po nařízení nadřazených úřadů dne 28. června 1919, když po přiměřeném a případném proslouhí vykazícím se uctění pančátky Husovy rozdány byly dětem školní zprávy. Dne 29. června bylo ve farním chrámu Páně n sv. Kiliána v D. D. u, kteréhož byl účasten pouze říd. uč. a několik školních dětí.

Dne 28. října 1918 zůstane všem věrným Čechům nezapomenutelným, neboť toho dne prohlásil "Národní výbor" samostatný stát Česko-slovenský. Nezapomenutelným dojemem působila na každého přítomného Čecha slova: Jsme svobodni, volni! Na všech stranách zvláště v městech háčeno a schováno vše, co upomínalo na Rakousko a jeho C. K. státní úřady a vyměřováno odznaky rakouskými a okrašlováno barvami národními.

Nová vláda ustanovena takto: Ministerstvo: Dr. Kramář předseda, Dr. Švehla vnitra, Dr. Toušek spravedlnost, Habermann vyučování, Dr. Rašín finance, Staněk obrn, Dr. Winter soc. péči, Vábenský zásobování, výživu, Dr. Přásek veř. práce, Hübner pošty a telegraf, Dr. Zahradník, ředitelství Dr. Beneš zahraničí.

V prvé schůzi Národního shromáždění zvolen prezidentem nové zbudované Republiky Československé prof. T. G. Masaryk.
Tělo naší Republice volám: Vivat, evasat, floreat!

Posavadní zdejší říd. uč. František Hlubica jmenován byl def. říd. učitelem v D. D. u č. II. A 4638 - 66093 - 29/9. z. s. x. a slib složil 30. 10. 1918; službu však nastoupil v novém působišti teprve 1. ledna 1919 neboť dříve nemohl se do nového působišti sáhnouti.

Obrázek 16 - Znovunalezená první školní kronika Davle

Obrázek 17 - školní třída v Davli 1930

Obrázek 18- exkurze davelských žáků u hrnčíře Dvořáka

Obrázek 19 - školní foto Davle 1946

Obrázek 20 - školní foto Štěchovice 1937

PRAŽSKÁ MĚSTSKÁ POJIŠŤOVNA
v Praze I., Staroměstské nám. čís. 8. — Telefon čís. 61541.

Průkaz o pojištění č. 002365

Pan
Slečna František Boudník, učitel
obecní školy v Davli

je pojištěn na zák. pojišť. podmínek v této pojistce otištěných

proti následkům tělesných úrazů,

jež by utrpěl.....

1. na přímé cestě do školy, ze školy a ve škole,
2. při všech školou pořádaných hrách, výletech, průvo-
dech veřejných, tělesných cvičeních a pod. v rámci učebné
osnovy až do nejvyšších částek

Kč 30.000.— pro případ trvalé invalidity následkem úrazu,

Kč 2.000.— pro příp. smrti násl. úrazu na náhr. pohřeb. výloh a

Kč 600.— na náhradu léčebných výloh následkem úrazu.

Pojištění platí ode dne zaplacení prémie do 30. června 1936.

PRAŽSKÁ MĚSTSKÁ POJIŠŤOVNA.

V Praze dne 1. září 1935.

Předseda správní rady:

V. Čipánek

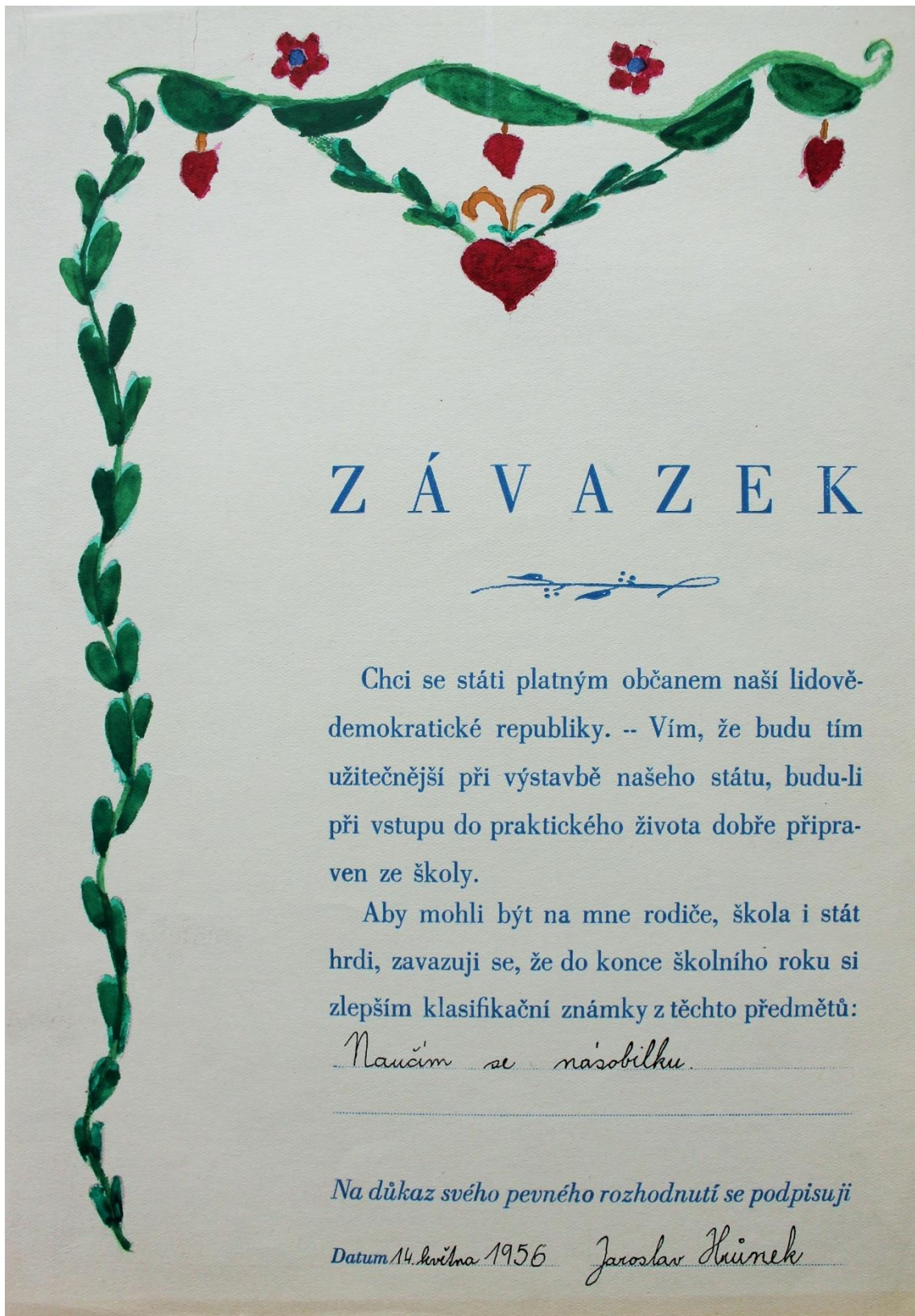

Vrchní ředitel:

Hůra

Č. 659 — 10.000 — 2. VIII. 1935.

Obrázek 21 - pojistka učitel Boudník

Z Á V A Z E K

Chci se státí platným občanem naší lidově-demokratické republiky. -- Vím, že budu tím užitečnější při výstavbě našeho státu, budu-li při vstupu do praktického života dobře připraven ze školy.

Aby mohli být na mne rodiče, škola i stát hrdi, zavazuji se, že do konce školního roku si zlepším klasifikační známky z těchto předmětů:

Naučím se násobilku.

Na důkaz svého pevného rozhodnutí se podpisuji

Datum 14. května 1956 Jaroslav Huinec

Obrázek 22- socialistický závazek 1956

1911 - 37. 11. 1911
 října 18 t. m. jsem nucena zamískati vyučování ruč. prací, ježto musím jeti do Prahy, koupiti si školobouk, jež nutně potřebuji. V stříchovské škole nemohu vyučování zamískati, ježto je tam při ruč. pracích přítomno ve škole víc žáků než na nějaké škole. Od té doby se žákyně dozvěděly se že Anna Hnilicová v chrastavské měšťanské škole probýla krátkou dobu, nemají chuť choditi do ruč. prací a symbolov. vají se takí vselijakou lži. —
 Nabrázují-li litovní učitelka zamískání hodiny, tedy také ve třetí třídě 1 1/2 hodiny nabrázím, ve druhé třídě nabráziti nemohu — učitelka ihned třídy také nenabrázují zamískání hodiny.
 J. Truchelková
 1911-11-18

Obrázek 23 - vysvětlení J. Truchelkové k zameškání vyučování 1918

13
 Protokol ze dne 28/4 1917 rovněž nemůže ind. učitelka prodepsati, neboť není možno aby p. řídící mohl až na půl roku přivati zotavení takové lidní, špatní osobě, jež v červnu vytýkal co mu o ni sdělil p. řídící Pinkas a pan Piváček a jež byla ve Slivenci tak špatnou že dle jeho domněny byla tam nemožnou.
 101. 19

Obrázek 24 - Listek řediteli - stížnost na ind. učitelku Truchelkovou 1918

VLTAŤSKÉ ELEKTRÁRNY SLAPY n. p. — TŘEBENICE

pošta Slapy n. Vlt. - stanice dráhy Trnová - Měchenice

Žákům národní školy
ve S l a p e c h

zpráva značky/ze dne Naše značka Třebenice 20. února 1960.
..... Vyřizuje linka

Milé děti!

Obrželi jsme Vaší výzvu z 18. 2. 1960 k boji o zachování světového míru.

Velice jste nás všechny zaměstnance Vltavských elektráren překvapily a potěšily svojí iniciativou ve snaze o zachování světového míru.

Vaší žádosti o pomoc dospělých při Vašem boji pomáháme, vedeni jsouce zářným vzorem Sovětského svazu.

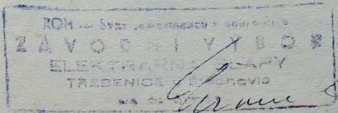
Všechny úspěchy pracujících v Sovětském svazu, úspěchy na pracovištích u nás, jsou těmi nejlepšími důkazy a dobrými zbraněmi proti těm, kteří osnují 3. světovou válku pro vyhlazování celých národů.

Pravda a pokrok jsou děti, na naší straně a to je největší záruka pro vítězství našeho boje za trvalý mír.

Poděkujte naším jmenem s. řediteli a celému učitelskému sboru za jejich práci, kterou ve snaze o zachování míru učinili.

Míru zdar!

VLTAVSKÉ ELEKTRÁRNY
národní podnik
TŘEBENICE

VLTAVSKÉ ELEKTRÁRNY SLAPY
TŘEBENICE
technická služba

Obrázek 25 - Dopis dětem 60. léta

Školní vysvědčení.

Josef Pirný, zápis první třídy
o farní škole Vosovské, šel
do školy pilně, v mravech se v. dobře
choval, a předepsaným předmětům
se naučil, jak následuje:

Náboženství	=	=	=	velmi dobře.
Čtení I ^í částky	=	=	=	} Dobře.
Krásnému psaní	=	=	=	
Ložtání a hlavy	=	=	=	
Dobrému vyslovování	=	=	=	

Proč^{si} zasloužil do první třídy
postaven býti.

V Vosově dne 8^{ho} prosince 1865.

J. Ferdinand Šebánek
učitel

Josef Niedemann
školní úředník
o Vosově.

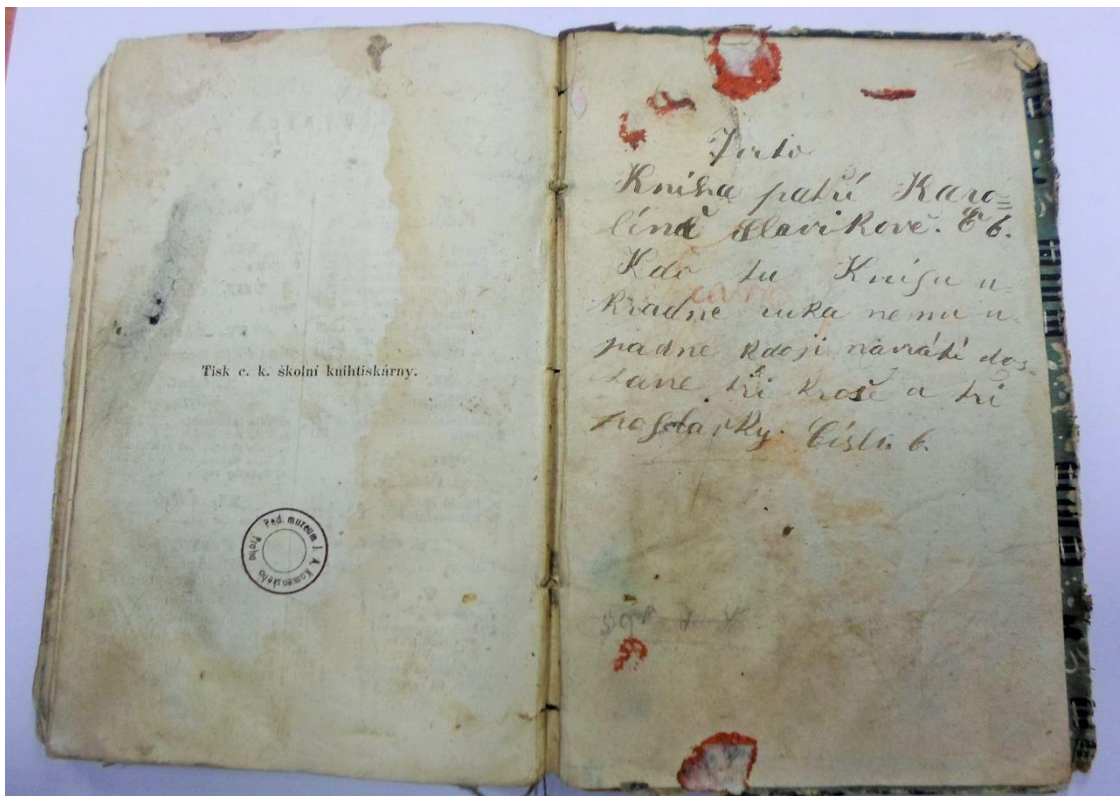
Obrázek 26- historické vysvědčení archiv NM J. A. Komenského

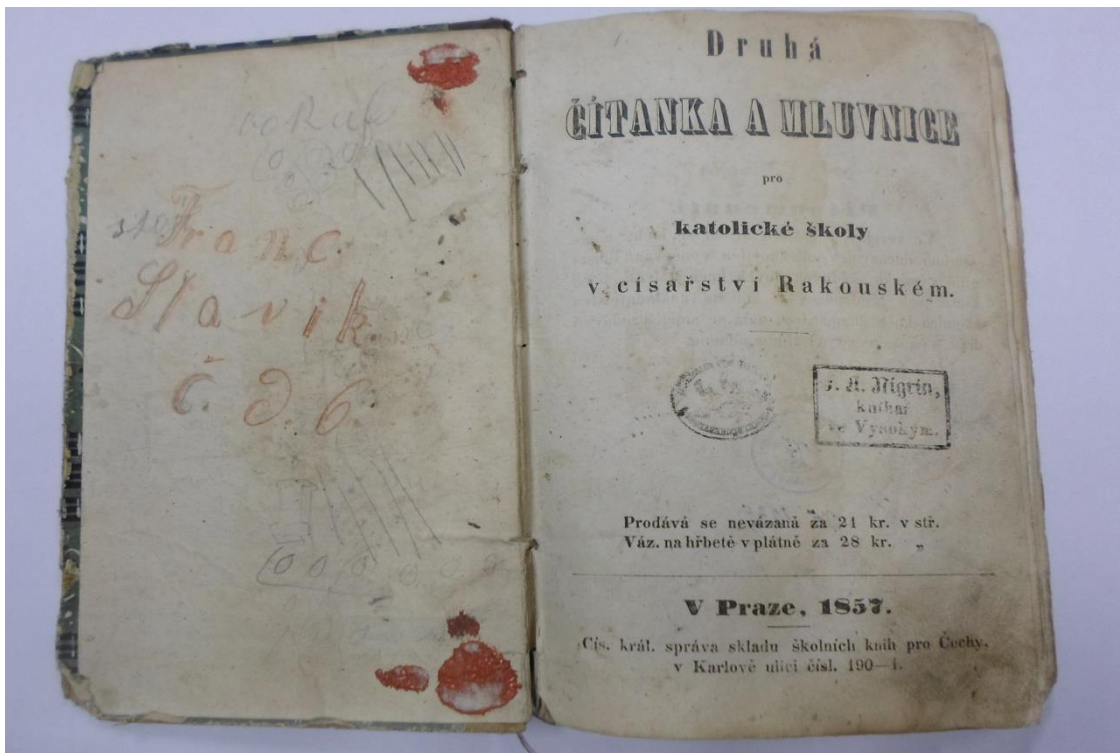
Obrázek 27 - Amerlingův školní obraz archiv NM J. A. Komenského

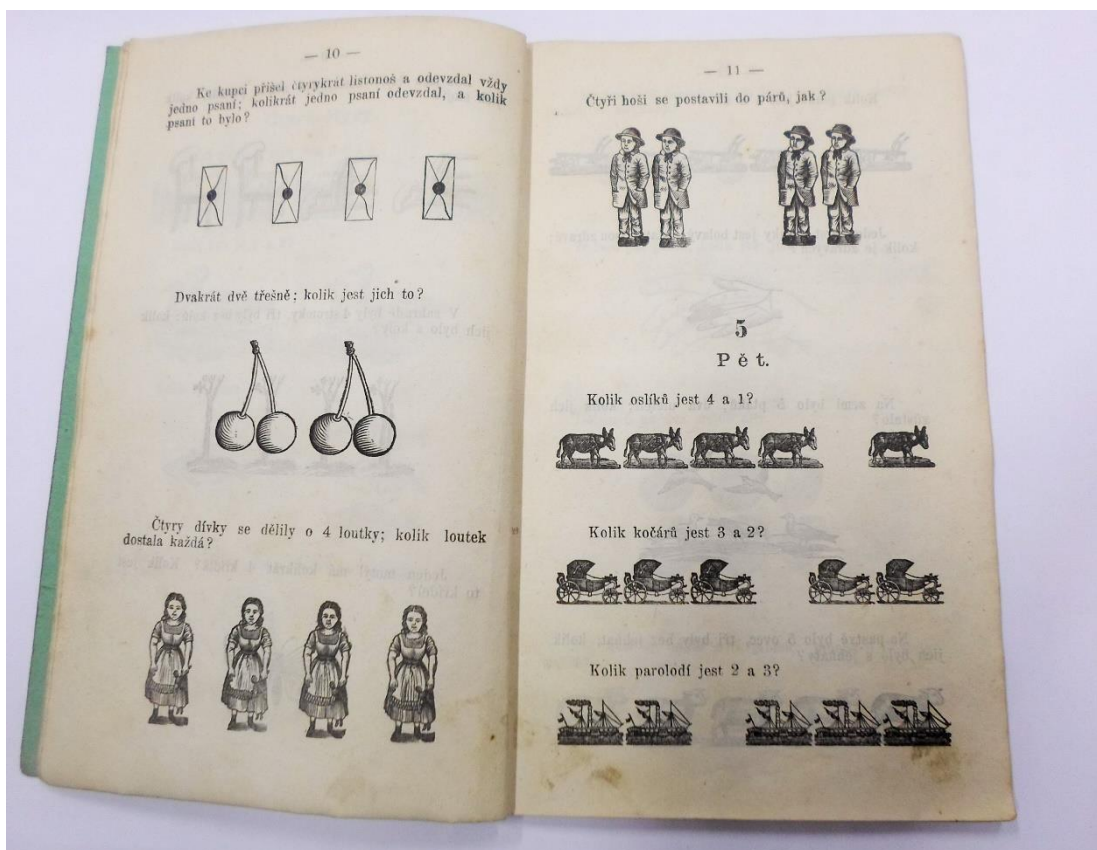
Obrázek 28 - Amerlingův školní obraz archiv NM J. A. Komenského

Obrázek 29 - Historická čítanka - varování před krádeží

Obrázek 30 - Historická čítanka 1857

Obrázek 31 - Počítání na obrázcích - zřejmě 19. století

Obrázek 32 - Autoři výstavy Prohledej půdu

Obrázek 33 - Vernisáž 26. 2. 2015

Obrázek 34 - Žáci IX. třídy ZŠ Štěchovice

Obrázek 35 - Jim Jansen 40.léta

Obrázek 36- Rákoska a osmáci ze Štěchovic

únor/březen

Prohledej půdu

- **Davle** > výstava o historii vzdělávání a elementárního školství v průběhu několika staletí (pořádá Kateřina Obermajerová a městy Davle), www.obecdavle.cz

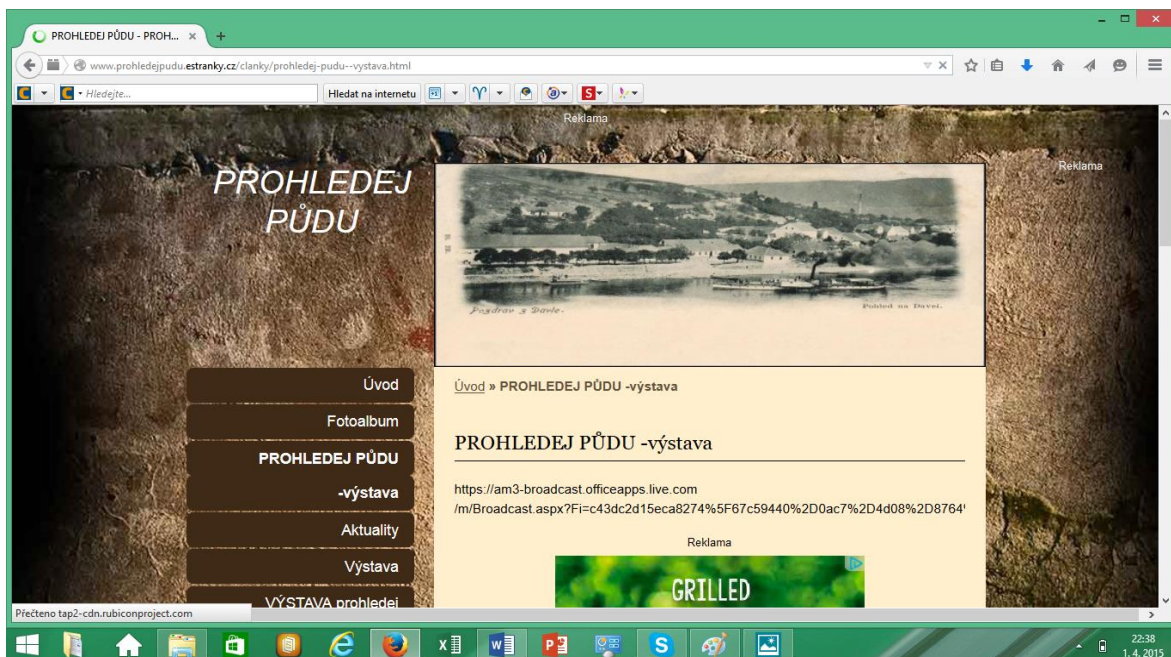
Masopust ve stodole

- **Buková u Příbramě** > 9–15 hod., Čechova stodola, akce probíhá celý únor, www.cehovastodola.cz

1. Dětský karneval

- **Hřiměždice** > 14 hod., KD Hřiměždice, www.hrimezdice.cz

Obrázek 37 - Kalendárium Střední Čechy

Obrázek 38 - Můj web Prohledej půdu

Obrázek 39 - klášter Ostrov 2014

Čtyřopá

27. února

PRACOVNÍ LIST K VÝSTAVĚ - Prohledej půdu

1. Jak se nazýval klášter, který stával na davelském ostrově?

Osivošský klášter

2. Komu se říká „Učitel národů“? Odpověď hledej na prvním výstavním panelu.

Jan Amos Komenský

3. Jaký psací nástroj se používal na psaní v triviální a obecné škole?

rusím békem a inkoualem

4. Zjisti, který známý malíř navrhl 2 nástěnné školní obrazy, které visí na stěně naproti vstupním dveřím. Náповědou ti mohou být knihy Vinetta nebo Robinson Crusoe, které jsou také součástí výstavy.

Zdeněk Burian

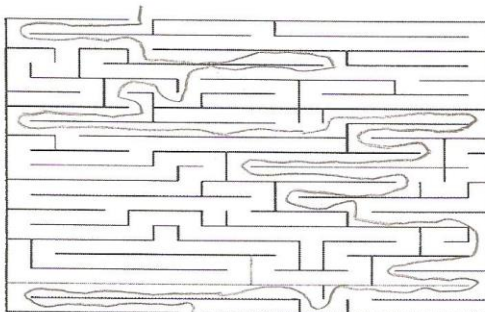
5. Kdo je autorem knihy Malý Bobeš?

Josef Věromír Pleva

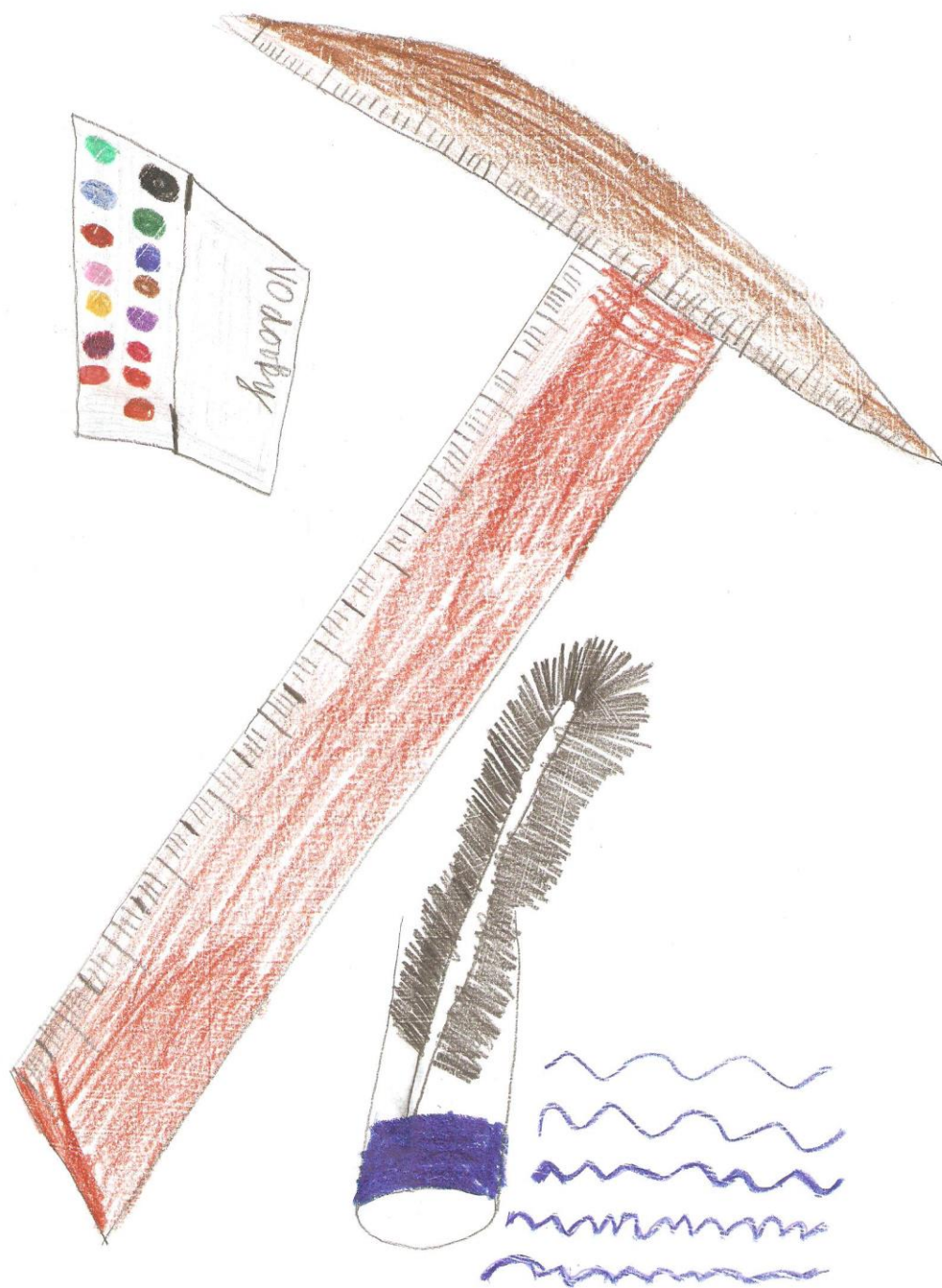
6. Na panelu „Vysvědčení“ najdi vysvědčení z roku 1865 a pokus se rozluštit, jakou měl žák první třídy Josef Pivný známku z předmětu náboženství.

velmi dobře

7. Benediktinský mnich hledá cestu do kláštera. Pomoz mu ji najít.

Kateřina Obermajerová, pracovní list k výstavě Prohledej půdu <http://www.prohledejpuu.estranky.cz/>

Obrázek 41 - Pracovní list 5. třída

Obrázek 42- davelští žáci na výstavě